

Київський національний торговельно – економічний університет

Кафедра товарознавства та митної справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

« Ідентифікаційна експертиза та митний контроль аксесуарів з дорогоцінних металів»

Студентки 2 курсу 8 м групи,
Спеціальності **076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»,**
спеціалізації «Митна справа»

Шкрібтій Ілони
Іванівни

Науковий керівник
д.геол-мін.наук.проф

Індутний Володимир
Васильович

Науковий консультант
к.хім.н,доцент

Калуга Ніна
Василівна

Гарант освітньої програми
д.т.н.,проф..

Мережко Ніна
Василівна

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА МИТНОГО КОНТРОЛЮ АКСЕСУАРІВ З ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ.....	7
1.1. Сучасний стан і тенденції розвитку ринку аксесуарів з дорогоцінних металів	7
1.2. Нормативно-правові засади здійснення митного контролю аксесуарів з дорогоцінних металів.....	18
1.3. Вимоги до якості, маркування аксесуарів з дорогоцінних металів	28
1.4. Регламент проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів.....	38
РОЗДІЛ 2. ІДЕНТИФІКАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА АКСЕСУАРІВ З ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ.....	48
2.1. Організація, об'єкти та методи дослідження.....	48
2.2. Товарознавча характеристика асортименту аксесуарів з дорогоцінних металів	53
2.3. Визначення критеріїв, методів та засобів ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів.....	57
2.4. Ідентифікаційна експертиза аксесуарів з дорогоцінних металів та оформлення її результатів	62
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ІМПОРТІ АКСЕСУАРІВ З ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ.....	67
3.1. Визначення коду аксесуарів з дорогоцінних металів згідно з УКТЗЕД	67
3.2. Визначення митної вартості та нарахування митних платежів при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів	70
3.3. Аналіз електронного декларування аксесуарів з дорогоцінних металів в режимі імпорту.....	75
3.4. Аналіз здійснення митного контролю та митних формальностей при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів	86
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТКИ	106

ВСТУП

Актуальність проблеми. Дорогоцінні метали завжди використовувалися як засіб накопичення або для виготовлення ювелірних прикрас. Історія дорогоцінних металів нерозривно пов'язана із їх привабливим виглядом, незмінністю в часі, легкістю обробки та високою цінністю. Два з них - золото та срібло прийшли до нас з глибокої давнини, решта стала відомою з середині XVII по 1841 рік, коли був відкритий останній з дорогоцінних металів - рутеній.

У наш час відповідно до діючої законодавчої бази ювелірні вироби з дорогоцінних металів підлягають державному пробірному контролю, державній атестації, контролю та прийманню за якістю на промислових і торговельних підприємствах, експертизі.

Сертифікація ювелірних товарів, як обов'язкова форма оцінювання, не передбачена чинним законодавством. Проте добровільну експертизу ювелірних виробів здійснюють експерти Державної пробірної служби України, Торговельно-промислової палати, оцінники Фонду Держмайна України, товарознавці-експерти незалежних експертних установ, магазинів і ломбардів.

Для вирішення проблемних завдань щодо якості ювелірних виробів використовується експертна оцінка, яка є основою будь-якого виду оцінювання. Вона, передусім, базується на проведенні соціальних та експериментальних досліджень. Її здійснюють з метою впровадження нових товарів у виробництво, купівлі-продажу, оподаткування, страхування, визначення митної вартості.

Відповідно до аналізу законодавчо-правової бази щодо оцінювання ювелірних виробів встановлено, що експертна оцінка використовується при проведенні експертизи, оцінці відповідності, якості та вартості. Висновки результатів оцінки звичайно представляються у вигляді звітів, актів, протоколів, рішень тощо. Спектр проблемних питань, що охоплює оцінка ювелірних виробів, має дуже широкий діапазон. До них відносяться, насамперед, всі види послуг, які пов'язані з оцінкою та перевіркою якості ювелірних виробів і які не завжди пов'язані з дослідженнями. Ось тут

вартівідзначити, що саме така діяльність не може бути кваліфікована як експертна.

Експертна оцінка ювелірних виробів включає широкий спектр досліджень, пов'язаний з визначенням виду металу, його проби, виду покриття, а також виду виробу, його якості, підприємства – виробника, року виготовлення тощо. Це передбачає використання експериментальних методів дослідження.

Аксесуари з дорогоцінних металів, що переміщуються через митний кордон України, можуть декларуватися як вироби з недорогоцінних металів або може бути занижена їх вартість, що негативно впливає на митні платежі та бюджетні надходження в цілому.

Виходячи з вищезазначеного, здійснення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів та їх митного контролю при переміщенні через митний кордон України є надзвичайно актуальною проблематикою.

Метою роботи є проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів та визначення процедури митного контролю при їх переміщенні через митний кордон України.

Поставлена мета зумовлює необхідність вирішення наступних завдань:

- проаналізувати сучасний стан і тенденції розвитку ринку аксесуарів з дорогоцінних металів;
- вивчити нормативно-правові засади здійснення митного контролю аксесуарів з дорогоцінних металів;
- визначити вимоги до якості, маркування аксесуарів з дорогоцінних металів;
- розробити регламент проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів;
- визначити організацію, об'єкти та методи дослідження;
- надати товарознавчу характеристику асортименту аксесуарів з дорогоцінних металів;
- визначити критерії, методи та засоби ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів;

- здійснити ідентифікаційну експертизу аксесуарів з дорогоцінних металів та представити оформлення її результатів;
- провести визначення коду аксесуарів з дорогоцінних металів згідно з УКТЗЕД;
- здійснити визначення митної вартості та нарахування митних платежів при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів;
- провести аналіз електронного декларування аксесуарів з дорогоцінних металів в режимі імпорту;
- провести аналіз здійснення митного контролю та митних формальностей при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів.

Об'єктом дослідження роботи є аксесуари з дорогоцінних металів.

Предметом дослідження є критерії, методи та особливості проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів та порядок їх митного контролю.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти України з питань державного регулювання проведення ідентифікаційної експертизи та митного контролю аксесуарів з дорогоцінних металів, а також офіційні статистичні матеріали і дані, зібрані під час спеціально проведених досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

- набув подальшого розвитку прикладний інструментарій проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів;
- запропоновано послідовність етапів реалізації процедури ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів.

Практичне значення одержаних результатів. Основні висновки та практичні рекомендації випускної кваліфікаційної роботи можуть бути застосовані в практиці органів доходів і зборів щодо проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів, а також виконання процедур декларування аксесуарів з дорогоцінних металів в режимі імпорту.

Апробація результатів досліджень. За результатами досліджень опублікована стаття « Ідентифікаційна експертиза аксесуарів з дорогоцінних металів" / І. Шкребтій // збірник наукових статей студ. заоч. форми навч. " Управління безпечністю, якістю та експертизативарів" / відп.ред. В А. Осика.- К.: Київ. нац. торг - екон.ун-т., 2018 .-Ч. 1. - С.73

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Робота містить 14 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел нараховує 77 найменувань. До роботи додаються 6 додатків, розміщених на 11 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА МИТНОГО КОНТРОЛЮ АКСЕСУАРІВ З ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ

1.1. Сучасний стан і тенденції розвитку ринку аксесуарів з дорогоцінних металів

За умов соціально-економічної кризи населення задля збереження купівельної спроможності грошей намагається шукати альтернативні види вкладень, оскільки відсотки, що нараховуються на депозитні вклади у банках, не завжди компенсують втрати від інфляції. Таким чином, вибір споживачів зорієнтований на вкладення коштів у нерухомість, цінні папери, в розвиток бізнесу та дорогоцінні метали. Перевагами вкладень в дорогоцінні метали та вироби з них є естетичне задоволення від володіння, тривалий термін служби без втрати експлуатаційних характеристик товару, а також постійний ріст цін на них.

Ринок виробів та аксесуарів з дорогоцінних металів в Україні має досить великий рівень насичення та жорстку конкуренцію, водночас є одним з найбільш перспективних серед інших ринків непродовольчих товарів. Ринок аксесуарів з дорогоцінних металів належить до ринку розкоші, де задовольняються статусні потреби споживачів. Тому логічним є твердження, що за нестабільних соціально-економічних умов структура ринку попиту змінюється в бік більш дешевих товарів.

Протягом останніх 5-ти років ринок аксесуарів з дорогоцінних металів України поступово скорочував обсяги власного виробництва, імпорт та експорт ювелірної продукції, що певною мірою пов'язано з реформуванням системи технічного та державного регулювання галузі, ринкового та пробірного нагляду, кризою економіки в цілому [6].

Ювелірна галузь сьогодні – це 1187 високопрофесійних виробничих підприємств, які випускають весь модельний ряд виробів з золота та срібла та

4000 організацій, що здійснюють торгівлю [55]. Структура ринку виробів (у тому числі аксесуарів) з дорогоцінних металів України у 2015-2017 рр. представлена на рис. 1.1.

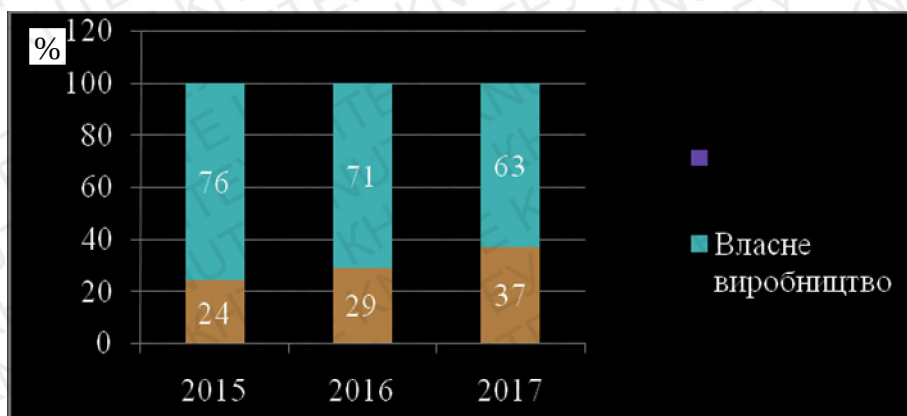

Рис. 1.1. Структура ринку виробів (у тому числі аксесуарів) з дорогоцінних металів України у 2015-2017 рр., % [16]

Забезпечення потреб ринку аксесуарів з дорогоцінних металів України відбувається за рахунок власного виробництва на 63% та на 37% – за рахунок імпорту у 2017 році.

Структура надходження сировини для виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів України у 2017 році представлена на рис. 1.2.

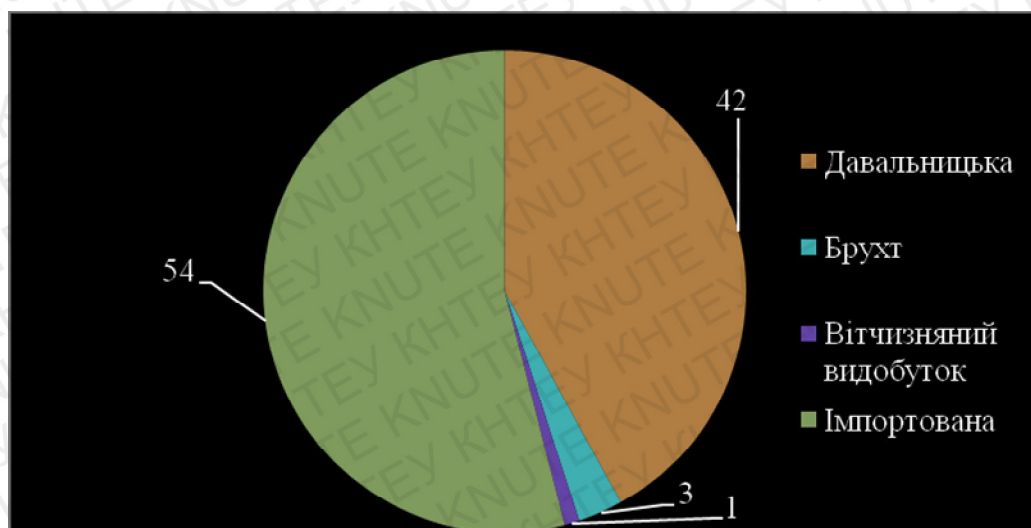

Рис. 1.2. Структура надходження сировини для виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів України, 2017 р., % [16]

Потреби галузі в дорогоцінних металах забезпечуються на 1% за рахунок власного видобутку, на 54% – поставок імпортової сировини, на 42% – давальницької сировини, інше – переробка брухту ювелірних виробів та відходів виробництва.

Слід зазначити, що одне з проблемних питань у системі надходження сировини для виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів є розвиток ринку брухту дорогоцінних металів. Це вторинний ринок дорогоцінних металів (в основному ринок золота), що включає в себе скупку золотих виробів ломбардами та банківськими установами у населення України, а також постачання золота та платини, вилучених в результаті переробки електроніки та технічних приладів. Слід зазначити, що обсяг даного ринку складає приблизно 3 % від загального надходження сировини для виробництва виробів з дорогоцінних металів, проте він є найменш контрольованим з боку держави. Здійснити комплексний статистичний аналіз вторинного ринку постачання дорогоцінних металів для виробництва готових виробів з них дуже складно. До ліквідації Державної пробірної служби України у вільному доступі в мережі Інтернет була інформація з звітів про результати роботи. Вибірковим є представлення звітів державних ювелірних підприємств.

За даними Державної Пробірної служби України у 2013 році затавровано 48 тон ювелірних прикрас, що менше на 5% ніж у 2012 році, в півтора рази, ніж у 2008 році (70 т). Починаючи з 2013 року, внаслідок ліквідації Пробірної служби України, збільшилася частка контрабандної, контрафактної та неякісної продукції, яка ніким не контролюється [16].

Динаміка індексу виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів, біжутерії та подібних виробів у 2015–2017 рр. представлена на рис. 1.3.

За даними рис. 1.3 визначено, що у 2017 році відбулося певне зростання обсягів виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів, біжутерії та подібних виробів.

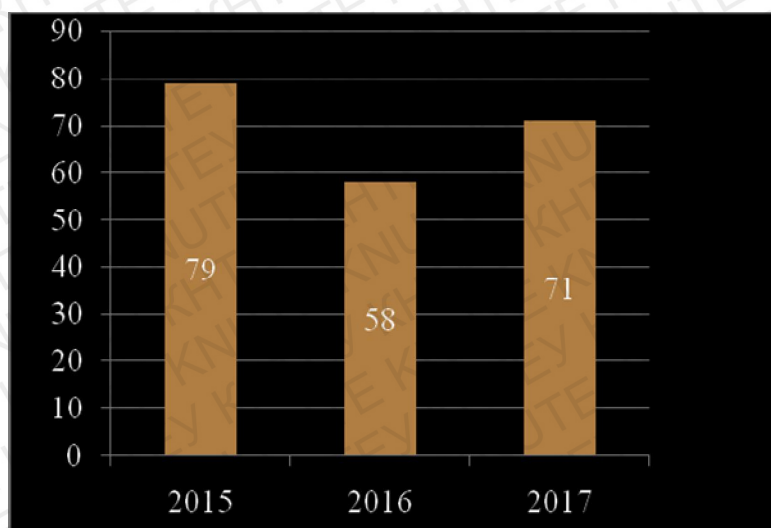

Рис. 1.3. Динаміка індексу виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів, біжутерії та подібних виробів, 2015–2017 рр., % [16]

Динаміка обсягів реалізації аксесуарів з дорогоцінних металів, біжутерії та подібних виробів у 2015–2017 рр. в Україні представлена на рис. 1.4.

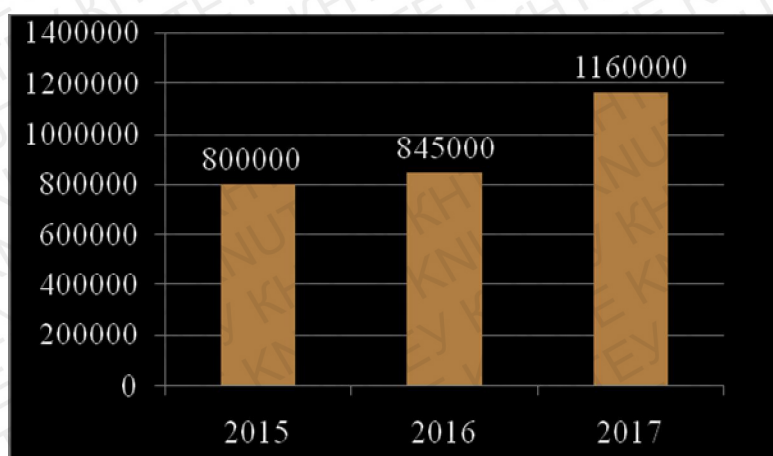

Рис. 1.4. Обсяг реалізації аксесуарів з дорогоцінних металів, біжутерії та подібних виробів, 2015–2017 рр., тис.грн. [16]

Відмічається незначний приріст індексу виробництва та обсягу реалізації ювелірної продукції та аксесуарів з дорогоцінних металів в Україні за 2017 рік.

Проте спостерігається зниження купівельної спроможності аксесуарів з дорогоцінних металів, збільшення продажів біжутерії, що пов'язане зі зменшенням доходів населення, девальвацією гривни, підвищенням цін на дорогоцінні метали, зокрема на золото.

Україна не має власного видобутку дорогоцінних металів та є їх чистим імпортером, що, відповідно, спричинює повну залежність України від курсу валюти та постачальників. Таким чином, визначальною мірою розвиток ринку виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів залежить від ціни на ювелірні дорогоцінні метали. Спостереження за їх динамікою протягом останніх років показало постійні коливання за загальної тенденції зростання [6].

Динаміка цін на дорогоцінні метали за період 2013-2017 рр. за одну тройську унцію представлена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Динаміка цін на дорогоцінні метали за період 2013-2017 рр.
за одну тройську унцію, грн. [6]**

Метал	Рік								
	2013	2014		2015		2016		2017	
	Ціна	Ціна	Темп росту	Ціна	Темп росту	Ціна	Темп росту	Ціна	Темп росту
Золото	13258,4	9665,5	72,90%	18827,7	194,79%	25615,1	136,05%	31076,5	121,32%
Срібло	240,9	159,2	66,07%	252,2	158,46%	333,2	132,07%	438,2	131,54%
Платина	12229,3	10926,4	89,35%	19174,6	175,49%	21238,8	110,77%	24797,2	116,75%
Паладій	5643,0	5643,0	100,00%	12819,8	227,18%	13081,3	102,04%	18844,8	144,06%

Так, якщо ціна золота станом на 1 січня 2015 р. становила 18 827,7 грн. за тройську унцію (31,10348 г), то на кінець того ж року вона зросла до 25 615,1 грн., або на 35%. Ціна срібла за той же період зросла на 33%. У 2016 р. ціна золота зросла ще на 17,5%, срібла – на 27%, платини – на 10%. Протягом перших трьох місяців 2017 р. золото подорожчало на 28%, срібло – на 28,7%, платина – на 9%, паладій – на 0,87% [6].

Платина є найбільш дорогоцінним металом із порівнюваних. Слід відзначити, що ціни на паладій залишались найбільш стабільними та мали найбільший ріст. У 2015 р. темпи зростання вартості всіх видів дорогоцінних металів були найвищими за весь аналізований період, а темп зростання ціни на паладій в 2015 р. досяг максимального значення за весь досліджуваний період та становив 227,18%. В 2016 р. темп зростання цін на золото був найвищим серед дорогоцінних металів та складав 136,05%. В 2017 р. паладій знову здобув

першість у прирості ціни (темп зростання – 144,06%).

Найбільш ліквідним серед дорогоцінних металів є золото. Ліквідність срібла є меншою, оскільки воно набагато дешевше у ціні, а купувати його необхідно великими обсягами, що є досить незручним способом вкладення грошей. Щодо платини і паладію, то ці дорогоцінні метали не є такими поширеними. Треба відзначити, що за стабільного розвитку економіки ціна на золото також поступово зростає, однак не такими швидкими темпами, як у період криз. У 2013 р. криза, котра відбулася на світовому ринку золота, привела до падіння його ціни. Український мінімум ціни на золото зафіксований 21 грудня 2013 р. на рівні 9 551,635 грн. за унцію. Це пов'язано з початком як політичної, так і економічної кризи в Україні. Однак подальше погіршення економічної ситуації в країні приводить до стрімкого зростання ціни на золота та інших дорогоцінних металів за 1 тройську унцію.

Основними причинами світового зростання цін на ювелірні дорогоцінні метали та їх сплави виступають [7]:

- вичерпність цих природних ресурсів;
- нестабільність цін на енергоносії на світових ринках;
- інфляція основних світових валют, перш за все долара США.

Динаміка експорту продукції аксесуарів з дорогоцінних металів в Україні представлена на рис. 1.5.

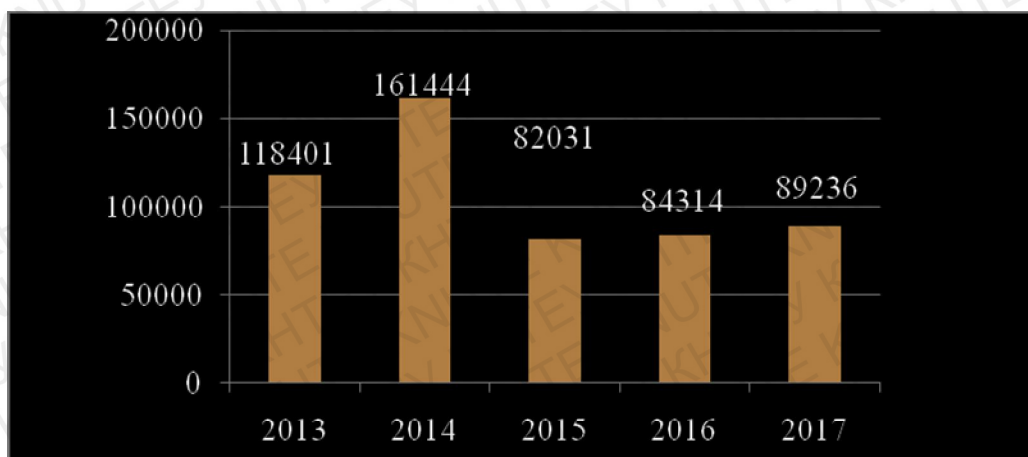

Рис. 1.5. Динаміка експорту аксесуарів з дорогоцінних металів, 2013–2017 рр., тис.дол.США. [15]

Найбільше падіння обсягів експорту аксесуарів з дорогоцінних металів було зафіксовано у 2015 році. Починаючи з 2016 року ситуація вирівнюється.

Динаміка імпорту продукції аксесуарів з дорогоцінних металів в Україні представлена на рис. 1.6.

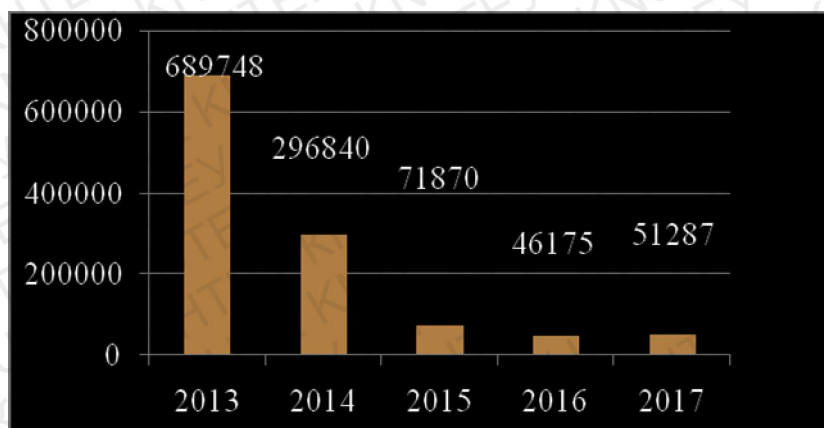

Рис. 1.6. Динаміка імпорту аксесуарів з дорогоцінних металів, 2013–2017 рр., тис.дол.США. [15]

Відмічається суттєве скорочення імпорту (проблеми із покупкою валюти для розрахунку за чинними контрактами).

Офіційно в Україну імпортують вироби з Німеччини, Нідерландів, Швейцарії, Великобританії, Китаю, Таїланду. Враховуючи зміни у собівартості вітчизняної продукції, імпорт у кількісному вимірі (в тонах) у порівнянні з експортом збільшився в 3–5 разів. Збільшення імпорту ювелірних виробів вказує на те, що українські споживачі надають перевагу більш дешевій продукції з Польщі та Туреччині, яка є контрабандною і не завжди якісною [35].

Серед ключових проблем, що обмежують розвиток ювелірної промисловості в Україні, виділяють наступні [50]:

- зникнення середнього класу населення, причиною чого є зниження платоспроможного попиту; бюрократизм;
- невідповідність законодавчих норм України нормам розвинених країн та принципам ринкової економіки;
- надмірне державне втручання у функціонування ювелірної промисловості;

- неефективна податкова політика;
- відсутність програм підтримки вітчизняного виробника;
- недосконале митно-податкове законодавство;
- відсутність дієвого державного регулювання обігу дорогоцінних металів та каміння;
- недобросовісна конкуренція;
- відсутність інвестицій в науково-дослідні роботи.

Незаконний імпорт ювелірної продукції є також чинником стримування розвитку вітчизняних виробників аксесуарів з дорогоцінних металів. Основними неофіційними учасниками ринку виступають Китай, Туреччина, Росія. Головними країнами-імпортерами серед країн Азії є Таїланд (9 388,7 млн. дол.), а серед країн Європи – Італія (1 762,4 млн. дол.) та Франція (1 701,7 млн. дол.) [54, с.46].

Причинами перевищення імпорту над експортом є відносна дешевизна аксесуарів з дорогоцінних металів, що властиво продукції з Таїланду, а також світові бренди, сучасний дизайн і відповідність модним віянням, що характерно для Італії та Франції. Розвиток ринку аксесуарів з дорогоцінних металів значною мірою залежить від стану сировинної бази. Остання формується за рахунок надходження ювелірних дорогоцінних металів, основними з яких є золото, срібло, платина і паладій. Завдяки їх унікальним властивостям (колір, м'якість, пластичність тощо) створюються різноманітні прикраси для різних груп споживачів [54].

Основними гравцями вітчизняного ринку аксесуарів з дорогоцінних металів є такі.

1. Торговельна компанія «Укрзолото» – національна мережа мультибрендових ювелірних супермаркетів, яка представлена 16 магазинами у 8 містах України і яка здійснює реалізацію прикрас та аксесуарів більш ніж 100 відомих світових та українських ювелірних брендів під торговою маркою «Прикраси із золота». У 2015 р. компанія вийшла на європейський ринок, створивши мережу “GoldenPlace” в Польщі. У 2016 р. вона провела ребрендинг,

тобто оновила логотип, фірмовий елемент та корпоративні кольори. Ефективність діяльності компанії «Укрзолото» забезпечується синергетичним ефектом від об'єднання зусиль багатьох виробників аксесуарів з дорогоцінних металів. Ювелірні виробники, орендуючи у компанії торговельні площі і користуючись загальними підходами до просування своєї продукції, отримують можливість ефективно презентувати свій асортимент, утримувати конкурентоспроможні ціни і залишатися рентабельними. Для виробників це найбільш доступний варіант організації власної роздрібної мережі. Покупцям пропонуються вигідні дисконтні програми, акції й розіграші (товарні, грошові), які проводяться у магазинах й у соціальних мережах [47].

2. ПАТ «Київський ювелірний завод» – провідне підприємство ювелірної промисловості України, ринкова частка якого у 2017 р. становила 43,7%. Завод спеціалізується на випуску та продажу ювелірних виробів із золота, срібла і платини, інкрустованих дорогоцінним та напівдорогоцінним камінням. Асортимент продукції заводу складають понад 6 тис. найменувань. Щомісяця підприємство випускає 50 нових виробів. Щороку завод презентує по три колекції ювелірних прикрас. Однак частка експорту є невеликою і становить близько 5% від загального обсягу виробництва [49].

3. Ювелірний завод «Золотий Вік» – один із найбільших виробників ювелірних виробів в Україні, що створює ювелірні прикраси з дорогоцінних і напівдорогоцінних каменів на обладнанні найбільш авторитетних виробників з Італії і Німеччини. Асортиментна колекція виробів ювелірного заводу постійно поповнюється та налічує понад 5 тис. найменувань. Завод має власні магазини-партнери у більш ніж 100 містах України. Підприємство бере участь у міжнародних фестивалях-конкурсах і неодноразово отримувало нагороди на різних рівнях (лауреат рейтингу «Кращі підприємства України», володар міжнародного призу «Європейська якість» тощо) [51].

Аналіз уподобань споживачів аксесуарів з дорогоцінних металів показав, що найбільша довіра спостерігається саме відносно добре розкручених торгових марок, які є гарантом високої якості і дають людині відчуття розкоші

та престижу. З тієї ж причини продукція відомих ювелірних брендів приносить майже на 55% більше прибутків, ніж аналогічні небрендові товари. Останніми роками простежується тенденція до ведення торгівлі аксесуарами з дорогоцінних металів в мережі Інтернет, відповідно, вищезазначені виробники мають свої інтернет-магазини. Ефективна маркетингова політика здатна під час економічної кризи втримати ключових клієнтів. Тому не слід недооцінювати важливість інструментів електронного маркетингу, таких як, directmarketing (інформування клієнтів, здебільшого за допомогою поштової розсилки щодо новинок, акцій тощо) та eventmarketing (проведення спеціальних культурних заходів, вечірок, виставок що пов'язані з просуванням бренда).

До характеристик вітчизняного ринку аксесуарів з дорогоцінних металів слід віднести й те, що на ньому переважають великі виробники і потужні торговельні підприємства, які мають значний потенціал для конкурентної боротьби. Така ситуація приводить до зменшення загальної кількості суб'єктів господарювання, що працюють на даному ринку. Так, згідно з даними інформаційного порталу союзу ювелірів України кількість виробників ювелірних виробів в Україні за останні три роки скоротилася на 38,5%, а саме з 1 180 суб'єктів господарювання в 2014 р. до 726 у 2017 р., за рахунок зменшення числа малих підприємств. Це підтверджується числом зареєстрованих іменників – спеціальних ювелірних знаків [48].

Також досить відчутним для галузі стало введення в Україні з 1 січня 2015 р. збору під час клеймування ювелірних виробів державним пробірним клеймом на казенних підприємствах пробірного контролю за ставкою 10% вартості основного дорогоцінного металу в сплаві за цінами НБУ.

Таким чином, можна узагальнити, що на сучасний розвиток вітчизняного ринку аксесуарів з дорогоцінних металів впливають такі негативні фактори [50]:

- прискорене зростання у світі цін на ювелірні дорогоцінні метали, які є сировиною у ювелірній справі і відносно яких країна залежить від імпорту;
- падіння курсу національної валюти, що впливає як на зростання цін на

сировину, так і на готові ювелірні вироби, що імпортуються;

- зниження купівельної спроможності населення, яке є основним споживачем даних товарів;
- індивідуальні смаки споживачів, а також їх суб'єктивне ставлення до вітчизняних товаровиробників;
- ввезення низькоякісного золота з Туреччини, що погіршує якість ювелірних виробів і створює загрозу для функціонування вітчизняних виробників;
- зростання обсягів ввезення нелегальної та неякісної імпоротної ювелірної продукції з Китаю та інших азіатських країн, що розглядається як фактор зниження попиту на ювелірні вироби з дорогоцінних металів і каменів;
- величезний тиск з боку великих компаній, що виводить з ринку малих виробників і збільшує ціновий тиск на споживачів;
- відсутність державної допомоги малим і середнім компаніям, у яких часто бракує фінансових ресурсів на формування власних оборотних активів;
- нестабільне зовнішнє середовище, зокрема зміна податкового законодавства [50].

Шляхами вирішення вищезначених проблем є боротьба з тіньовою реалізацією аксесуарів з дорогоцінних металів, сприяння розвитку науково-технічних розробок на виробництві, розробка державних програм щодо підтримки малого бізнесу в галузі аксесуарів з дорогоцінних металів, зміна митно-податкової системи на користь національних товаровиробників, перейняття позитивного міжнародного досвіду у сфері державного регулювання ювелірної промисловості, покращення політики збуту вітчизняних підприємств, орієнтація українських товаровиробників на світовий ринок. Перспективи розвитку ринку аксесуарів з дорогоцінних металів в Україні слід пов'язати з тими економічними реформами, які має провести уряд найближчими роками і які спрямовані на соціально-економічне зростання. Такі умови сприятимуть підвищенню платоспроможності, зміцненню національної валюти, добросовісній конкуренції, розвитку малого підприємництва.

1.2. Нормативно-правові засади здійснення митного контролю аксесуарів з дорогоцінних металів

Митна справа в Україні розвивається у певній гармонізації та уніфікації із загальноприйнятими в міжнародній практиці нормами та стандартами. Україна самостійно визначає митну політику, створює власну митну систему, здійснює митне регулювання на своїй території. Митне регулювання здійснюється відповідно до вимог Митного Кодексу України (МКУ), законів України та міжнародних договорів. Україна може вступати в митні союзи з іншими державами, брати участь у діяльності міжнародних організацій з питань митної справи [19].

Під митною політикою слід розуміти систему заходів, спрямованих на забезпечення економічної сторони державних кордонів та виконання зовнішньоекономічної програми держави у міжнародному спілкуванні засобами регулювання, тобто державного впливу на сферу митних відносин.

Закон України «Про Єдиний митний тариф», який був прийнятий у 1992 році [36] і нині втратив чинність у зв'язку з введенням в дію Митного Кодексу України [48], заклав правові основи для застосування в практиці митного контролю основних правових принципів і норм визначення митної вартості товарів (в тому числі аксесуарів з дорогоцінних металів), встановлених (закріплених) в Угоді по застосуванню ст. VII («Оцінка товарів для митних цілей») Генеральної угоди по тарифах і торгівлі (ГАТТ), так званого Кодексу митної вартості.

Українська законодавча база щодо визначення митної вартості аксесуарів з дорогоцінних металів формується з урахуванням міжнародної практики, тобто Угоди про застосування ст. VII ГАТТ.

Як основна ідея ГАТТ/COT при розробці цієї системи було відзначено, що «Угода спрямована на забезпечення справедливої однакової і нейтральної системи оцінки товарів для митних цілей; системи, що відповідає комерційній практиці і виключає використання довільної або нереальної митної оцінки». Дана система оцінки повинна бути застосована до переважної більшості

випадків комерційної практики і саме в цьому контексті і варто розглядати методи визначення митної вартості [45].

На сьогодні нормативні засади визначення митної вартості, встановлені Митним кодексом України, передбачають встановлення єдиних для всіх учасників ЗЕД методів визначення митної вартості, що не залежить від суб'єкта, що їх застосовує, і не тільки ставить усіх учасників ЗЕД в рівні конкурентні умови, але, роблячи заздалегідь відомими вимоги митних органів по визначенню митної вартості, дозволяє ще на стадії підготовки контракту прорахувати можливі умови митного оподаткування товарів.

Дослідження показали, що законодавчо-правова база митного контролю зовнішньоторговельних операцій з експорту-імпорту аксесуарів з дорогоцінних металів базується на загальнодержавних нормативно-правових актах, які в цілому регулюють ЗЕД в Україні. Зокрема, основні нормативно-правові акти в сфері здійснення зовнішньоторговельних операцій, в тому числі і аксесуарів з дорогоцінних металів представлено в табл. 1.2.

Одним з головних міжнародних нормативно-правових актів у сфері спрощення і гармонізації митних процедур, в тому числі і щодо митного контролю товарів слід вважати Міжнародну конвенцію про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) від 18.05.1973 р. № 995-643. Україна приєдналася до цієї конвенції 05.10.2006 р [35].

У розділі 2 «Кіотської конвенції» подано визначення поняття «митний контроль», під яким розуміється «сукупність заходів, що здійснюються митною службою з метою забезпечення дотримання митного законодавства [35].

Більш детально регламентування процесу митного контролю відображається у Розділі 6 «Митний контроль» Кіотської конвенції.

У п. 6.1. розділу 6 зазначається, що усі товари, в тому числі транспортні засоби, які ввозяться на митну територію чи вивозяться з неї, незалежно від того, чи обкладаються вони митами та податками, підлягають митному контролю. Митний контроль обмежується мінімумом, необхідним для

забезпечення дотримання митного законодавства [35].

Таблиця 1.2

Нормативно-правова база зовнішньоторговельної діяльності та митного контролю товарів в Україні

Нормативний акт 1	Питання, що регулює 2
Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція) від 18.05.1973 р. № 995_643 (дата приєднання України: 05.10.2006 р. [35])	Конвенція визначає, що кожна Договірних Сторін приймає на себе зобов'язання сприяти спрощенню і гармонізації митних процедур та з цією метою дотримуватися, відповідно до положень цієї Конвенції, Стандартних правил, Стандартних правил з перехідним терміном та Рекомендованих правил, що містяться у Додатках до цієї Конвенції. Однак ніщо не перешкоджає Договірній Стороні надавати умови більш сприятливі, ніж ті, що ними передбачені, і кожна із Договірних Сторін рекомендується по можливості ширше надавати такі більш сприятливі умови.
Митний Кодекс України від 13 березня 2012 року, № 4495-VI [40]	Митний кодекс України визначає засади організації та здійснення митної справи в нашій державі, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові та соціальні аспекти діяльності митної служби України. Кодекс спрямований на забезпечення захисту економічних інтересів нашої держави, створення сприятливих умов для розвитку її економіки, захисту прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності та громадян, а також забезпечення дотримання законодавства України з питань митної справи.
Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 року № 1906-IV [24]	Встановлює порядок укладення, виконання та припинення дій міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України, закріплених у Конституції України та законодавстві України.
Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 року № 959-XII [22]	Регулює зовнішньоекономічну діяльність в Україні з метою: забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України; стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, в тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України; створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих країн.
Закон України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 року № 584-VII [23].	Цим Законом встановлюється митний тариф України. Митний тариф України є невід'ємною частиною цього Закону та містить перелік ставок загальнодержавного податку - ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України і систематизовані згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), складеною на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів.
Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміні-	Цей Порядок визначає правила заповнення граф митних декларацій на бланках єдиного адміністративного документа форми МД-2, додаткових аркушів до нього форми МД-3,

стративного документа : Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 651 [55].	специфікації форми МД-8, порядок унесення відомостей до доповнення форми МД-6, випадки застосування специфікації, а також порядок оформлення, розподілу та використання аркушів МД форм МД-2, МД-3, МД-6, МД-8.
---	--

Продовження таблиці 1.2

1	2
Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітря-них транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними : Постанова Кабміну України від 21.05.2012 р. № 451. [59]	Затверджує типові технологічні схеми здійснення митного контролю автомобільних, водних, залізничних, повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. Типові технологічні схеми визначають відповідно до Митного Кодексу України послідовність дій посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю автомобільних, водних, залізничних, повітряних транспортних засобів і товарів, що переміщуються ними через митний кордон України, у пунктах пропуску для автомобільного сполучення через державний кордон.
Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 21.07.2015 №684 [60]	Порядок розроблено з метою забезпечення вибірковості митного контролю шляхом застосування системи управління ризиками, поліпшення ефективності роботи Державної фіскальної служби України під час митного контролю та митного оформлення за рахунок застосування методів управління ризиками, у тому числі аналізу ризиків із використанням інформаційних технологій.

П 6.3. визначає, що
при застосуванні митного контролю використовується система
управління ризиками. Державна фіскальна служба застосовує метод
аналізу ризиків для визначення осіб та товарів, в тому числі транспортних засобів,
що підлягають перевірці, та ступеня такої перевірки [35].

Для підтримки системи управління ризиками, фіскальна
служба приймає стратегію, яка базується на системі засобів оцінки ймовірності не до-
римання законодавства.

П 6.6. визначає, що система митного контролю містить у собі контроль на
основі методів аудиту. Контроль на основі методів аудиту-сукупність заходів, за
допомогою яких митна служба переконується у
правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них
даних, перевіряючи наявні у причетних до декларування осіб відповідні книги
обліку рахунків, документи, облікову документацію та

комерційну інформацію [35].

Державна фіскальна служба прагне до співробітництва з іншими митними службами та укладення угод про взаємну допомогу з метою вдосконалення митного контролю. Державна фіскальна служба оцінює системи електронних комунікацій учасників зовнішньої торгівлі, якщо такі системи впливають на проведення митних операцій, для забезпечення їхньої відповідності вимогам митної служби.

Основним Законом України, який нині регулює зовнішньоторговельну діяльність в сфері митного оформлення та контролю товарів (в тому числі і аксесуарів з дорогоцінних металів) є Митний Кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI [40].

Винятково важливе значення для здійснення контролю митної вартості мають установлені Митним кодексом України (розділ III «Митна вартість товарів та методи її визначення») норми про права митних органів при здійсненні такого контролю. Так, митний орган з метою здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів має право [40]:

- упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості;
- у випадках, встановлених МКУ, письмово запитувати від декларанта або уповноваженої ним особи, додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості;
- у випадках, встановлених МКУ, здійснювати коригування заявленої митної вартості товарів;
- проводити в порядку, визначеному статтями 345 - 354 МКУ, перевірки правильності визначення митної вартості товарів після їх випуску;
- звертатися до органів доходів і зборів інших країн із запитом щодо надання відомостей, необхідних для підтвердження достовірності заявленої митної вартості;
- застосовувати інші передбачені МКУ форми митного контролю [40].

Практична значимість цих норм для організації контролю митної вартості

аксесуарів з дорогоцінних металів зумовлена необхідністю «двоступінчастої» системи контролю. На першій стадії - це контроль, здійснюваний при митному оформленні товарів; друга стадія - наступна перевірка правильності заявлених митним органам відомостей або шляхом їх додаткової документальної перевірки (включаючи запит необхідної для цих цілей документації), або перевірки фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність (так звані зовнішні перевірки).

Необхідність додаткової перевірки і підтвердження фактично сплаченої ціни, що залежить від конкретних обставин угоди, включаючи наявність додаткових нарахунків до ціни, з одного боку, а також вимога спрощення процедур митного оформлення і термінів його проведення - з іншого, зумовили побудову двоступінчастої системи митного контролю в частині, що стосується митної вартості аксесуарів з дорогоцінних металів.

На першому етапі, у період митного оформлення товарів, здійснюється митний контроль відповідно до пред'явлених до оформлення документів (а також документів, додатково затребуваних митним органом), у разі необхідності - огляд аксесуарів з дорогоцінних металів. Даний етап перевірки виходить з того, що декларантом повинні заявлятися достовірні відомості. Надання недостовірної інформації за митною вартістю є порушенням митного законодавства, у зв'язку з чим стосовно особи (осіб), що припустили ці порушення, можуть бути вжиті відповідні санкції, встановлені Митним кодексом [40].

Проте для завершення контролю та остаточного підтвердження заявлених митному органу відомостей у ряді випадків необхідний другий етап - зовнішня перевірка експортно-імпортних операцій безпосередньо на підприємстві-учаснику ЗЕД за даними його бухгалтерського обліку і комерційної документації. Саме цей етап митного контролю дозволяє виявити необхідні деталі зовнішньоторговельних операцій, інформацію про які неможливо одержати або перевірити на етапі митного оформлення, проте з їх урахуванням можна правильно визначити митну вартість аксесуарів з дорогоцінних металів.

Якщо в результаті митного контролю виявляються порушення, пов'язані з неправильним визначенням і наданням митним органам відомостей щодо митної вартості товарів, то відповідно до Митного кодексу це класифікується як порушення митних правил і призводить до застосування відповідних штрафних санкцій із стягненням у належному порядку несплачених митних платежів, а також накладення штрафу, розмір якого визначатиметься, виходячи з характеру правопорушення на основі відповідної статті Митного кодексу.

Таким чином, розглянуті вище акти митного законодавства створюють правову основу системи регулювання процедур визначення, заявлення і контролю митної вартості аксесуарів з дорогоцінних металів, ввезених на митну територію України [40].

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 року № 959-XII [22] регулює зовнішньоекономічну діяльність в Україні з метою: забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України; стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, в тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України; створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих країн.

Митне оформлення аксесуарів з дорогоцінних металів в частині ставок ввізного мита регулюється нормами Закону України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 року № 584-VII [23]. Митний тариф України є невід'ємною частиною цього Закону та містить перелік ставок загальнодержавного податку - ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України і систематизовані згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), складеною на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів [23].

Важливого значення у питаннях законодавчо-правового регулювання митного контролю надається нормативному акту «Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та

повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, затвердженого Постановою Кабміну України від 21.05.2012 р. № 451 [59].

Постанова затверджує типові технологічні схеми здійснення митного контролю автомобільних, водних, залізничних, повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон.

Ці Типові технологічні схеми визначають відповідно до Митного Кодексу України послідовність дій посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю автомобільних, водних, залізничних, повітряних транспортних засобів і товарів, що переміщуються ними через митний кордон України, у пунктах пропуску для автомобільного сполучення через державний кордон.

Визначається, що митний контроль автомобільних, водних, залізничних, повітряних транспортних засобів і товарів здійснюється виключно митними органами відповідно до законодавства, вибірково, у формах та обсязі, що визначені на підставі результатів системи управління ризиками [59].

Митний контроль автомобільних, водних, залізничних, повітряних транспортних засобів і товарів здійснюється виключно в зонах митного контролю і завершується митним оформленням відповідно до вимог законодавства.

Митний контроль та митне оформлення автомобільних, водних, залізничних, повітряних транспортних засобів і товарів здійснюється: у разі вивезення на митну територію України - після проведення прикордонного контролю; у разі вивезення за межі митної території України - до початку проведення прикордонного контролю [59].

Питання митного контролю регламентуються, також положеннями нормативного документу «Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 21.07.2015 № 684 [60].

У п.1. розділу 1 нормативного акту [60] зазначено, що цей Порядок

розроблено з метою забезпечення вибіркової митного контролю шляхом застосування системи управління ризиками, поліпшення ефективності роботи Державної фіскальної служби України під час митного контролю та митного оформлення за рахунок застосування методів управління ризиками, у тому числі аналізу ризиків із використанням інформаційних технологій. Цей Порядок встановлює єдиний підхід до здійснення органами ДФС (їх структурними підрозділами) аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю[60].

Конкретні форми митного контролю та види державного контролю, яким підлягають різні види товарів регламентуються положеннями «Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 651[55].

Цей Порядок визначає правила заповнення граф митних декларацій на бланках єдиного адміністративного документа форми МД-2 (ЄАД), додаткових аркушів до нього форми МД-3, специфікації форми МД-8, порядок унесення відомостей до доповнення форми МД-6, випадки застосування специфікації, а також порядок оформлення, розподілу та використання аркушів МД форм МД-2, МД-3, МД-6, МД-8[55].

У здійсненні митного контролю аксесуарів з дорогоцінних металів особливого значення набувають нормативно-правові акти, які регламентують обіг дорогоцінних металів в Україні. Сьогодні систему нормативно-правових актів, що визначають правові та організаційні засади адміністративно-правового регулювання обігу дорогоцінних металів становить сукупність законів та підзаконних нормативних актів, зокрема, зазначимо:

- 1) Закони України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» від 18.11.1997 № 637/97-ВР, «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 № 1775-ІІІ, «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від

05.04.2007 № 877-V, «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-XII, «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV, «Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» від 21.04.2011 № 3268-VI, Укази Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 року № 1085/2010, «Про положення про Державну пробірну службу України» від 13.04.2011 року № 461/2011;

2) постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку матеріалів, продуктів та послуг, що не можуть бути використані як плата за користування надрами» від 12.12.1994 року № 825, «Про створення Державного сховища дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України» від 17 березня 1998 року № 321, «Про порядок продажу суб'єктам підприємницької діяльності дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння з Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння» від 07.05.1998 року № 653, «Про ввезення на митну територію України та вивезення з митної території України алмазів» від 12.03.2003 року №307;

3) накази Міністерства фінансів України «Про затвердження Інструкції про порядок одержання, використання, обліку та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння» від 06.04.1998 року № 84, «Про затвердження Порядку продажу на аукціонах виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння з Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України» від 01.06.2006 року № 517;

4) постанови Національного банку України Про затвердження Положення про організацію торгівлі банківськими металами на валютному ринку України від 24 лютого 1998, № 65, Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України від 27 травня 2008 року № 148;

5) нормативно-правові акти, зміст яких носить технічні вимоги, утворюють відповідну систему техніко-юридичних норм : ДСТУ 3527-97 «Вироби

золотарські з коштовних металів: загальні технічні умови», ДСТУ ГОСТ 6835-2004 «Золото і золоті сплави. Марки», ДСТУ ГОСТ 6836-2004 «Срібло та срібні сплави. Марки», ГОСТ 13498-79 «Платина і платинові сплави. Марки».

Отже, нормативні засади обігу дорогоцінних металів складає, як бачимо, значна кількість правових актів, які умовно можливо поділити на дві групи: ті, що регулюють відносини, що виникають при обігу дорогоцінних металів; ті, що визначають правові основи державного контролю за обігом дорогоцінних металів. Подальший розвиток галузі виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів в Україні значною мірою залежить від правильного впровадження законодавства, створення єдиної внутрішньо узгодженої системи регулювання відносин у сфері обігу та митного контролю дорогоцінних металів й стимулювання розвитку галузі з урахуванням особливостей нашої країни.

1.3. Вимоги до якості, маркування аксесуарів з дорогоцінних металів

Сучасна ювелірна галузь України перебуває на тій стадії розвитку, коли підприємства для досягнення успіху на ринку повинні приділяти увагу не тільки дизайну, а й технологічним процесам. Найактуальніша проблема ювелірної галузі – якість, безпека та надійність продукції. Це є наслідком насичення ринку ювелірними виробами, в процесі експлуатації яких проявляються значні механічні пошкодження, зміни кольору поверхні, потьмяніння та алергічні реакції у споживачів, що зумовлено використанням імпорتنих лігатур для виготовлення виробів і припаїв, які не пройшли оцінку на відповідність встановленим вимогам щодо механічної та хімічної стійкості, а також на порушення технології [14].

Аналіз вмісту ювелірних сплавів свідчить – на вітчизняному ринку 20 % сплавів із дорогоцінних металів не стандартизовані, і питання їхньої якості викликають сумніви. Зважаючи на те, що в Україні видобуток золота незначний, переважна його кількість, яка використовується ювелірами, або вилучена з брухту, відходів та «електронного лому», або готова імпортна лігатура, інколи невідомого повного хімічного складу. Для проведення

ретельного афінажу потрібне дороге технологічне обладнання, яким не забезпечена значна частка підприємств. Саме тому в ювелірні прикраси потрапляють такі хімічні елементи як кадмій, свинець, індій, ртуть, залізо, олово, марганець, хром тощо, які негативно впливають на здоров'я людини.

На підприємствах Радянського Союзу понад 90 % виробів із золота вироблялися на основі сплаву ЗлСрМ 583-80 (ГОСТ 6835), в менших обсягах використовувалися ЗлСрМ 750-180, ЗлМНЦ 750 тощо. Срібні ювелірні вироби випускалися зі сплавів Ag-Cu переважно 925, 875 та 500 проб і відзначалися високими технологічними та невисокими естетичними характеристиками.

Зараз в Україні немає жодного спеціалізованого підприємства, яке б виготовляло такі традиційні сплави для ювелірного виробництва. Виготовлення аксесуарів з дорогоцінних металів із різних сплавів дорогоцінних металів, їхній вміст і проба регламентується міждержавним стандартом ГОСТ 30649–99 (40 марок) та ТУ У 27.4-00201514-010–2005 "Сплави на основі дорогоцінних металів ювелірні" (20 марок) [25].

Згідно з українським законодавством, дорогоцінних металів - вісім: золото, срібло, платина, паладій, рутеній, родій, осмій та іридій. З них в ювелірній справі знайшли застосування перші чотири. Пов'язано це в першу чергу з їх відносно більшою кількістю порівняно з іншими чотирма. Крім того, ця чудова четвірка легше піддається обробці, внаслідок відносно низьких (за винятком платини) температур плавлення, а також значно меншої твердості та пластичності, що спрощує задачу надання виробу потрібної форми.

До загальних вимог щодо якості аксесуарів з дорогоцінних металів належать [12]:

- відповідність вмісту сплаву з дорогоцінних металів вимогам нормативної та технічної документації;
- відповідність дорогоцінного каміння вимогам нормативної та технічної документації, маркувальним даним зазначеним на ярлику;
- відповідність ювелірного виробу з дорогоцінних металів вимогам нормативної документації, а також світовим вимогам щодо якості, безпеки та

маркування;

- якісні зміни виробу під час вжитку та збереження;
- комплектність та цілісність;
- відсоток зносу;
- корозійна стійкість;
- надійність, ремонтпридатність;
- безпека для здоров'я людини та навколишнього середовища.

Вимоги до сплавів для аксесуарів з дорогоцінних металів представлено в додатку А.

Кількість чистого дорогоцінного металу у сплаві називають пробою. Основні види проб: золотникова, метрична, каратна (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Проби золота [9]

Метрична система	Російська (золотникова) система	Каратна система	Домішки	Використання
1000	96	24	-	Хімічно чисте золото
958	92	23	Cu	Ювелірне золото
916	88	22	Cu	Сплав для золотих монет Великої Британії(916,60); золото для зубних протезів.
875	84	21	Cu	Столове золото
750	72	18	Cu+Ag+Pt	Міжнародне ювелірне золото. Золото і пластини для зубних протезів
583	56	14	Cu+Ag+Pt	Міжнародне ювелірне золото
500	(48)	12	Cu	Дешеве ювелірне золото
375	(36)	(9)	Cu	Дешеве ювелірне золото

Золотникова проба використовувалась до 1927р. і визначалась кількістю золотників (4,266г) дорогоцінного металу у фунті(1фунт=409,5г=96 золотників) сплаву [9].

Метрична проба була прийнята у 1922р, але фактично використовується з 1927р. Вона позначається трьохзначним числом і вказує на кількість дорогоцінного металу у 1000 вагових одиниць сплаву.

На золотих імпортованих виробах вказують каратні проби і слова "gold" або "gold-field" якщо виріб з певного сплаву з золотим покриттям(виробник вказує

пробу золота і товщину покриття).

Для срібла існують лотова, золотникова і метрична проби. До кінця ХІХст. вироби маркувались римськими цифрами (лотова проба), до 1927р – у золотниковій системі(проби 78;84;90), з 1927 – у метричній системі.

Закон України "Про державне регулювання видобутку, виробництва, використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними" встановив для ювелірних виробів з дорогоцінних металів такі проби [56]:

- платина: 950;
- золото: 333, 375, 500, 585, 750;
- паладій: 500, 850;
- срібло: 750, 800, 830, 875, 925, 960.

Вимоги до якості виробів, які виготовляються із дорогоцінних металів (аксесуарів з дорогоцінних металів) визначаються положеннями Інструкції «Про здійснення державного експертно-пробірного контролю за якістю ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів», затвердженою Міністерством фінансів України № 244 від 20.10.99 р [58].

У відповідності до п.2.1. Інструкції усі виробиздорогоціннихметалів,виготовленіна території України суб'єктами підприємницькоїдіяльності,повинні відповідати одній з установлених в Україні проб,бути обов'язково заклеюванимиорганамидержавногопробірногоконтролюабо суб'єктамипідприємницькоїдіяльності,якимнаданоправо клеймування виробів власного виробництва, та відповідати технічним вимогамчиннихнормативнихдокументів(державних,галузових стандартів, технічних умов тощо) [58].

Допустимі відхилення проби сплаводорогоцінногометалу (заабсолютноювеличиною)увиробах та хімічний склад золота і сплавівнаосновізолота,срібла,платинііпаладіюмають відповідативимогам міждержавного стандарту ГОСТ 30649-99 "Сплавы на

основе благородных металлов ювелирные. Марки "та" технічним умовам на ювелірні сплави, які розроблені у відповідності до ГСТУ 75.1-00013480-001-2003 "Система галузевої стандартизації України. Розробка, зміст, узгодження та реєстрація технічних умов, які регламентують вимоги до ювелірних сплавів".

Матеріали у виробках, що мають безпосередній контакт із шкірою людини та харчовими продуктами, не повинні містити шкідливих домішок і використовувати яких не заборонено нормативно-правовими документами. Відповідальність за виготовлення неякісних виробів несе виготовлювач.

Усі частини виробів повинні бути виготовлені з дорогоцінного металу, за винятком частин, коли дорогоцінний метал з причини своїх незадовільних механічних властивостей (міцність, зносостійкість) неможливо використати.

Вироби, у яких поєднані частини дорогоцінних металів з частинами із недорогоцінних металів, повинні мати відбиток "Метал" або "Мет", який ставиться на виріб виготовлювачем або, за його дорученням, в органах державного пробірного контролю. Відбиток проставляється на частини з недорогоцінного металу [58].

Дозволяється використовувати неметалеві частини у виробках з дорогоцінних металів (вставки, емалі тощо) за умови, що зазначені частини мають чітко виражені відмінності від дорогоцінного металу, з якого виготовлено виріб.

Виробиті деталі виробів з дорогоцінних металів не повинні мати покриття із недорогоцінного металу.

Дозволяється покривати виріб із дорогоцінного металу іншим дорогоцінним металом за умови клеймування такого виробу за сплавом основного дорогоцінного металу (наприклад, срібний виріб, покритий золотом, клеймується як срібний) [58].

Допускається неметалева захисна покриття на срібних виробках (спеціальні полімери, лаки тощо) за умови відповідності проби цих виробів (разом з покриттям) запровадженим стандартам.

Припої, що використовуються при пайці виробів із дорогоцінних металів, повинні бути виготовлені на основі того самого дорогоцінного металу, що й сплави, з яких виготовляються вироби. Припої для виробів із золота та платини повинні мати ту пробу, що й основний сплав. Припій для виробів із срібла повинен мати пробу не нижче 650, при цьому загальна проба виробу повинна відповідати одній з установлених проб.

Дозволяється застосовувати спеціальний припій, що не містить дорогоцінного металу, для паяння ланцюгів (браслетів) із дорогоцінного металу, які виготовляються на верстатах-автоматах, за умови забезпечення відповідності проби цих виробів (разом з припоєм) діючим стандартам.

Кількість припою для з'єднання деталей виробу має бути технічно виправдана. Заборонено використовувати припій для штучного збільшення ваги виробу [58].

У результаті аналізу дефектів, що виникають внаслідок порушення технології виробництва й виявляються під час експлуатації аксесуарів з дорогоцінних металів, запропоновано класифікацію за ступенем значущості з визначенням категорії «суттєвих недоліків» (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Суттєві недоліки (дефекти) якості аксесуарів з дорогоцінних металів [46]

Група дефектів	Найменування дефектів
Дефекти сплавів, припай, оздоблення, клеймування виробу	• каверни, тріщини виробу, припаяю; • розриви; • нестійке та неоднорідне гальванічне покриття дорогоцінного металу, руйнування емалі; • видимі включення сторонніх домішок; • велика поруватість сплаву й наявність різнокольорової плівки оксидів металу на зовнішній поверхні; • роз'їдання поверхні виробу олов'яно-свинцевими припаями; • видимі сліди ремонту, тріщини від клеймування; • порушення стійкості виробу на поверхні (для інтер'єрних і предметів сервірування); • різний вміст дорогоцінного сплаву в окремих елементах; • токсичні домішки у дорогоцінному сплаві, матеріалі оздоблення

Дефекти вставок	• відколи та тріщини дорогоцінного каменю; • використання методів облагороджування, які впливають на здоров'я людини й не зазначені в маркуванні; • відсутність вставок; • невідповідність маркуванню
Дефекти закріпок	• крихкість, тріщини матеріалу закріпки, розрив; • нещільне прилягання крапанів закріпки

Дефекти, які зустрічаються під час експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів, що перебували в експлуатації, можна поділити на три групи [46, с.39]:

- видимі виробничі дефекти, що були на момент продажу;
- приховані виробничі дефекти, які проявилися під час експлуатації;
- експлуатаційні дефекти.

Вироби з дорогоцінних металів повинні відповідати таким вимогам щодо маркування:

Маркування має наноситись на кожний виріб, індивідуальну етикетку або індивідуальну тару, групову, транспортну тару і пакувальний аркуш.

На кожний виріб із дорогоцінних металів має бути нанесено знак-іменник підприємства-виготовлювача, який складається із цифр і літер: цифра позначає рік випуску виробу, а літера (або літери) - виготовлювача.

Вироби з дорогоцінних металів також повинні мати клеймо підприємства пробірного контролю Державної пробірної палати Міністерства фінансів України. Якщо на виробі з дорогоцінних металів присутні видимі деталі з недорогоцінних металів, на останніх має бути нанесене найменування цього сплаву "мет", "нерж", "мельх".

На етикетці аксесуарів з дорогоцінних металів повинні бути вказані такі реквізити [31]:

- на лицьовій стороні - найменування і товарний знак підприємства-виготовлювача, найменування виробу, шифр виробу або артикул, найменування і проба дорогоцінного металу, маса виробу в грамах, ціна за 1 г у гривнях, копійках;
- на зворотній стороні - розмір обручки, браслету, ланцюжка, довжина

приєднувального кільця браслету, найменування матеріалу вставки, позначення стандарту, штамп ВТК.

На зворотній стороні етикетки виробів зі вставками з дорогоцінних каменів крім перелічених реквізитів зазначають номер виробу, місяць і рік виготовлення, номер партії (акта, калькуляції), вид, характеристику (масу в каратах) і НТД на вставки.

На етикетках виробів зі вставками з дорогоцінних каменів не зазначають ціну каменю, а проставляють ціну всього виробу в гривнях, скалькульовану на заводі-виготовлювачі.

Етикетки до виробів із дорогоцінних металів повинні бути прикріплені крученими білими нитками та опломбовані.

Етикетки до виробів зі сплавів срібла допускається вкладати в індивідуальну тару разом із виробами або прикріплювати до виробу без опломбування.

Відірвані етикетки від виробу зі вставками з дорогоцінних каменів повинні бути заактовані. Заміна і прикріплення етикеток здійснюється підприємством-виготовлювачем безпосередньо в магазині або після відправки на завод-виготовлювач [20].

Етикетки до виробів виготовляються з цупкого білого паперу (підкладка) фотографічним способом із глянцевою або неглянцевою поверхнею. Заповнення реквізитів здійснюється типографським способом, а також чорним чорнилом або пастою. Не допускаються помарки, виправлення.

Відтиски особистого клейма працівника ВТК і розважувача не повинні закривати інші реквізити.

На груповій тарі або ярлику групової тари повинні бути вказані такі реквізити [67]:

- найменування підприємства-виготовлювача;
- найменування і шифр (артикул) виробу;
- найменування і проба дорогоцінного металу;
- маса нетто виробів у грамах (для виробів із сплавів золота і платини);

- кількість виробів кожного розміру (для обручок, браслетів);
- найменування матеріалу вставок;
- колір вставок і кількість виробів зі вставками кожного кольору (для виробів зі вставками з напівдорогоцінних синтетичних каменів);
- дата і номер пакування;
- штамп пакувальника;
- маса брутто у грамах (на бічній стінці тари); відхилення по масі брутто не повинні бути більше ± 1 г;
- позначення стандарту.

На транспортній тарі має бути вказане найменування організації, якій підпорядковане підприємство-виготовлювач, реквізити підприємства-виготовлювача, реквізити одержувача, маса брутто в кілограмах, грамах і номер пакування.

За необхідності на бічній стінці транспортної тари можуть бути нанесені так звані маніпуляційні знаки або їх вербальні (словесні) відповідники: "обережно, крихке", "боїться вологості".

Пакувальний аркуш вкладається у групову тару і повинен містити ті ж реквізити, що й на груповій тарі, крім номерів виробів і кількості виробів кожного номера, кольору вставок і номера стандарту.

У доповнення до реквізитів на пакувальному аркуші повинна бути проставлена маса кожного виробу, поміщеного у тару [67].

Маркування повинно бути чітко видимим, розбірливим і не містити виправлень.

Вимоги щодо маркування аксесуарів з дорогоцінних металів представлено в табл. 1.5.

Ювелірні вироби пакують в індивідуальну, I групову і транспортну тару.

Індивідуальна тара виконується у вигляді пакета з поліетиленової плівки, паперових футлярів або коробок із будь-якого матеріалу: полістиролу, картону, вкритого оксамитом, тощо.

Групову тару виготовляється у вигляді коробок із пакувального картону.

Кожен виріб у груповій тарі повинен мати етикетку з реквізитами згідно з ДСТУ 3527–97 [9].

Транспортна тара - це ящики з гофрованого картону, фанери або інших цупких матеріалів, що забезпечують зберігання виробів. Вироби з аксесуарів з дорогоцінних металів (крім виробів з дорогоцінними каменями), вкладені в індивідуальну тару, вкладають у групову тару в таких кількостях [9]:

Таблиця 1.5

Вимоги щодо маркування аксесуарів з дорогоцінних металів [20]

Назва реквізиту	Вироби зі сплавів золота			Вироби зі сплавів срібла	
	без вставок	зі вставками з дорогоц. каменів	з іншими вставками	особисті прикраси	предмети сервірув. столу та інтер'єрні прикраси
Назва і товарний знак підприємства-виробника	+	+	+	+	+
Назва виробу	+	+	+	+	+
Шифр виробу	0	0	0	0	0
Артикул	0	—	0	0	0
Назва і проба коштовного металу	+	+	+	+	+
Маса виробу в грамах	+	+	+	0	+
Відпускна ціна за грам у гривнях	0	—	0	0	0
Відпускна ціна виробу у гривнях	0	0	0	0	0
Розмір обручки, персня, браслета, ланцюжка, довжина приєднувальної ланки браслета	+	+	+	+	—
Назва матеріалу вставки	—	+	+	+	0
Номер виробу	—	0	—	—	—
Місяць, рік виготовлення	0	+	0	0	0
Номер акта калькуляції	—	+	—	—	—
Позначення цього стандарту	+	+	+	+	+
Характеристика та НД на вставки	—	+	—	—	—
Штамп відділу технічного контролю (ВТК)	+	+	+	+	+
Умовні позначення: + - реквізит наноситься; — - реквізит не наноситься; 0 - реквізит наноситься за згодою із замовником					

- обручки шлюбні гладкі - по 10 або 20 шт.;

- обручки зі вставками або без них - по 5 або 10 шт.;
- сережки - по 5 або 10 пар;
- підвіски - по 5 або 10 шт.;
- ланцюжки шийні - по 5 або 10 шт.;
- предмети сервірування столу (ножі, ложки, виделки) - по 6 або 12 шт.;
- решта виробів - у кількостях, узгоджених із замовником.

Вироби з дорогоцінних металів зі вставками з дорогоцінних каменів пакуються в групову тару і транспортуються засобами спецзв'язку.

Групова тара з виробами повинна бути обандеролена і опломбована підприємством-виготовлювачем в захищеному від випадкових пошкоджень місці. Пломба повинна мати чіткий відтиск підприємства-виготовлювача.

У транспортну тару, на відміну від групової, вкладають вироби різних шифрів, якщо вони призначаються одному одержувачу. Маса транспортного пакування із вкладеними в неї ювелірними виробами не повинна перевищувати 10 кг.

Зберігання аксесуарів з дорогоцінних металів здійснюється відповідно до Інструкції «Про порядок отримання, використання, обліку, зберігання та транспортування дорогоцінних металів та дорогоцінних каменів на підприємствах, в об'єднаннях, закладах та організаціях», затвердженої наказом Міністерства фінансів України №08.402/30 від 29 грудня 1992 р. Зберігання виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння повинно бути так організовано, щоб запобігти крадіжкам, пожежам на етапах життєвого циклу: видобутку, переробки, виготовлення, реалізації.

1.4. Регламент проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів

Експертне оцінювання аксесуарів з дорогоцінних металів починається з ідентифікації. Термін «ідентифікація» (від пізньолат. – *identifiko*, ототожнювати) визначається як визнання тотожності, ототожнення об'єктів, пізнання [4].

Ідентифікацію аксесуарів з дорогоцінних металів проводять з метою встановлення відповідності нормативно-правовим вимогам, а також захисту споживача від недобросовісного виробника (постачальника, продавця), забезпечення якості та безпеки продукції для навколишнього середовища, життя, здоров'я людини. Ідентифікація здійснюється у випадках, пов'язаних або з необхідністю підтвердження достовірності інформації на конкретну продукцію, або з відсутністю будь-якої характеристики товару.

Ідентифікацію аксесуарів з дорогоцінних металів проводять [5]:

- органи з сертифікації при обов'язковій або добровільній сертифікації;
- уповноважені на це державні органи виконавчої влади – при здійсненні контрольно-наглядових функцій в межах їх компетенції;
- інші органи і організації у випадках, передбачених Законами і іншими нормативними і правовими актами України, а також в ініціативному порядку.

Нормативно-правовою базою України ідентифікацію аксесуарів з дорогоцінних металів зумовлено здійснювати в системі управління якістю, державному контролі, атестації, а також процедурі добровільної сертифікації та експертизи.

Зокрема, чинним Митним Кодексом України визначено регламент проведення митної експертизи товарів (глава 50, ст. 356-357 «Митні експертизи»)[39].

Стаття 356 глави 50 Митного Кодексу України регулює питання «взяття проб (зразків) товарів». Зокрема, взяття проб (зразків) товарів здійснюється посадовими особами органу доходів і зборів в рамках процедур митного контролю та митного оформлення з метою встановлення характеристик, визначальних для[39]:

- 1) класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД;
- 2) перевірки задекларованої митної вартості товарів;
- 3) встановлення країни походження товарів;
- 4) встановлення належності товарів до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів,

сильнодіючих чи отруйних речовин;

5) встановлення належності товарів до предметів, що мають художню, історичну чи археологічну цінність;

6) встановлення належності товарів до таких, що виготовлені з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Взяття проб (зразків) товарів проводиться уповноваженими посадовими особами органу доходів і зборів на підставі мотивованого письмового рішення керівника цього органу доходів і зборів або особи, яка виконує його обов'язки.

Органи доходів і зборів повинні бути ознайомлені з результатами проведених досліджень (аналізів, експертиз) проб (зразків) товарів, взятих іншими державними органами, декларантами або уповноваженими ними особами, не пізніше наступного робочого дня після їх отримання зазначеними органами та особами, а також отримати примірники результатів таких досліджень (аналізів, експертиз).

Стаття 357 глави 50 Митного Кодексу України [39] регулює питання «операцій із взятими пробами (зразками) товарів». Зокрема, взяті проби (зразки) під митним забезпеченням разом з актом про їх взяття доставляються поштою або посадовою особою органу доходів і зборів до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, чи до його відокремленого підрозділу або до іншої експертної установи (організації) для проведення досліджень (аналізів, експертиз) [39].

Дослідження (аналізи, експертизи) проводяться експертами спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, чи його відокремленого підрозділу або інших експертних установ (організацій), призначених органом доходів і зборів. Зазначені дослідження (аналізи, експертизи) проводяться з метою

забезпечення здійснення митного контролю та митного оформлення і не є судовими експертизами.

Порядок взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під час проведення досліджень (аналізів, експертиз), нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (експертизи), форм акта про взяття проб (зразків) товарів та висновку регламентується відповідним наказом Міністерства фінансів України від 02.12.2016 №1058 [53].

Цей Порядок визначає послідовність та порядок виконання дій посадовими особами структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України при направленні запитів про проведення досліджень (аналізів, експертиз), постанов про призначення експертиз у справах про порушення митних правил до експертного підрозділу ДФС (на сьогодні – це Департамент податкових та митних експертиз ДФС (ДПМЕ ДФС), а також проведення досліджень (аналізів, експертиз) експертами ДПМЕ ДФС. Дослідження (аналізи, експертизи) проводяться експертами ДПМЕ ДФС за територіальним розподілом, установленим ДФС [53].

За письмовим зверненням керівника органу ДФС експерти ДПМЕ ДФС можуть залучатися до взяття проб (зразків) товарів для проведення досліджень (експертиз). Призначення досліджень (аналізів, експертиз) органами ДФС в інших експертних установах (організаціях) здійснюється у порядку, визначеному законодавством [53].

Порядок передання, повернення та знищення (утилізації) проб (зразків) товарів після проведення дослідження (експертизи) Департаментом податкових та митних експертиз ДФС та форм актів про передання проб (зразків) товарів, про повернення проб (зразків) товарів, про знищення (утилізацію) проб (зразків) товарів регламентується відповідним наказом Міністерства фінансів України від 02.12.2016 №1058 [54].

Цей Порядок визначає механізм поводження з пробами (зразками) товарів, наданими до Департаменту податкових та митних експертиз ДФС для проведення досліджень (експертиз) під час здійснення податкового контролю, митного контролю та митного оформлення, а також під час провадження у справах про порушення митних правил.

Визначено, що контрольні проби (зразки), а також залишки досліджених проб та пошкоджені під час проведення досліджень (експертиз) зразки зберігаються у ДПМЕ ДФС (його відокремленому підрозділі) протягом 60 днів з дня надходження [54].

Аналіз нормативно-правової бази дозволив визначити мету ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів [31]:

1. Захист прав споживачів від недобросовісного виготовлювача, постачальника і продавця.
2. Досягнення бажаних результатів під час планування якості на різних стадіях виробництва шляхом ідентифікації якісних характеристик.
3. Встановлення відповідності ювелірної продукції чинним та світовим вимогам, сертифікату, декларації, в тому числі для цілей державного пробірного та митного контролю, сертифікації, експертизи.
4. Виявлення фальсифікацій і встановлення справжності аксесуарів з дорогоцінних металів.

Ідентифікація має науково-обґрунтовані методи дослідження причинності і встановлення тотожності як відомих, так і невідомих об'єктів за їх характеристиками та інформації про об'єкт.

Важливе правило ідентифікації - це поділ об'єктів ідентифікації на ті, що ідентифікують, та ті, за допомогою яких відбувається ідентифікація. Об'єкти, що ідентифікують - це аксесуари з дорогоцінних металів (товари) ототожнення яких складає задачу процесу ідентифікації. Об'єкти, за допомогою яких відбувається ідентифікація – такі, що є еталоном (зразком) для порівняння.

Правильне розв'язання питання щодо тотожності можливе лише у випадку дії наступного правила – виявлення індивідуальності і відносної

сталості об'єктів, що ідентифікують. Виявлення індивідуальних характеристик аксесуарів з дорогоцінних металів складає одне з основних завдань дослідження. Під ступенем сталості аксесуарів з дорогоцінних металів розуміється їх змінність в процесі експлуатації або під дією агресивного середовища.

Ідентифікацію аксесуарів з дорогоцінних металів розрізняють не лише по галузям використання, але і по видах. В залежності від її мети розрізняють такі види ідентифікації: асортиментну (групову, видову), якості, кількісну (партіонну), документальну або/і інформаційну, атрибутивну [53].

1. Асортиментна ідентифікація (за видом, групою) встановлює відповідність виду об'єкта їх товарознавчій оцінці, яка обумовлюється пред'явленими до них певними вимогами щодо функціонального та соціального призначення. Такий вид ідентифікації застосовується для підтвердження відповідності аксесуарів з дорогоцінних металів в усіх видах оціночної діяльності, але особливого значення вона набуває при товарознавчій оцінці, митному контролі та сертифікації товару.

2. Ідентифікація виду здійснюється за регламентованими та загальновідомими ознаками: видова назва (сережки, підвіски, персні); конструктивні особливості, походження (місто, фірма, виробник, країна походження), вид дорогоцінного сплаву (золотий, срібний); вид дорогоцінного каменя (сапфір синій, рубін); метод та спосіб виготовлення.

3. Ідентифікація якості розглядається як встановлення відповідності вимогам якості, що передбачені чинною документацією (за наявності). Цей вид ідентифікації дозволяє з'ясувати відповідність ознак якості аксесуарів з дорогоцінних металів чинній документації або встановленим вимогам.

4. Кількісна (партіонна) ідентифікація використовується для аксесуарів з дорогоцінних металів, що реалізуються або перетинають митний кордон партіями. Показники партіонної ідентифікації встановлюються на підставі середньої вибірки з партії.

5. Документальна або інформаційна ідентифікація встановлює

відповідність аксесуарів з дорогоцінних металів ознакам, що зазначені в наявній супровідній документації (за наявності), а також в інших джерелах інформації (маркуванні, буклетах, проспектах, етикетці тощо).

6. Атрибутивна ідентифікація аксесуарів з дорогоцінних металів призначена для встановлення художнього, історичного стилю, віку предметів старовини та історії їх побутування.

Ідентифікація аксесуарів з дорогоцінних металів може проводитися по одному або декільком видах, залежно від мети її проведення. За результатами ідентифікаційної експертизи не можна робити висновок про фальсифікацію товару або виробу. Такі питання вирішуються в іншому виді експертиз – експертизі справжності або автентичності.

Послідовність ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів наведено у табл. 1.6.

Таблиця 1.6

**Технологічна послідовність ідентифікаційної експертизи
аксесуарів з дорогоцінних металів [67]**

Назва етапу	Зміст процедур
1	2
1. Попередній огляд виробу	Визначається назва ювелірного виробу та його призначення відповідно до існуючих класифікацій та нормативно-технічної документації
2. Візуальний огляд ювелірного виробу	Надається словесний опис виробу: форма, колір матеріалу, з якого виріб виготовлено; наявність, кількість, розміщення ювелірних вставок. При необхідності надається деталізований (за елементами) опис виробу
3. Зважування ювелірного виробу	Дрібні вироби зважуються з точністю до 0,01г., крупні – до 0,1г. Якщо виріб зважується разом з ярликом, це необхідно зазначити в робочому листі
4. Визначення розмірів виробу	Вимірювання проводяться за допомогою вимірювача Левериджу, штангенциркуля, кільцемира, лінійки. Дрібні вироби вимірюються з точністю до 0,1мм, крупні – до 1мм. Для конкретного виробу необхідно визначити, де і які вимірювання проводяться. В стандартному випадку вимірювання проводяться в наступному порядку: довжина x ширина x висота. Відомості про додатково проведені вимірювання вказуються в робочому листі, в розділі – додаткові відомості
5. Опис способу виготовлення ювелірного виробу	5.1. Візуальний огляд ювелірного виробу на наявність (вид) з'єднання деталей. 5.2. Огляд в 10-х лупу на предмет діагностики способу виготовлення. 5.3. Вивчення та визначення видів обробки ювелірного виробу. 5.4. Вивчення та визначення видів закріплення ювелірних вставок. На основі даних п.5 робиться висновок про метод виготовлення виробу (масове, індивідуальне, ексклюзивне).

6.Визначення виду металевого сплаву	6.1.Огляд виробу в 10-х лупу та визначення металу за кольором. 6.2.Визначення наявності покриття. 6.3.Визначення місць та кількості проб. 6.4.Випробування у вибраних точках виробів за допомогою хімічних реактивів, детекторів, фізичних методів дослідження (рентгенофлуоресцентний аналіз)
7.Робота з пробірними клеймами та іншими знаками і позначками.	Для проведення досліджень використовується 10-х лупа і мікроскоп. 7.1.Огляд всього виробу на наявність клейм, їх розміщення на виробі. 7.2.Вивчення і визначення пробірних клейм: справжність, час та місце нанесення, спосіб нанесення, позначення проби (відповідність системі проб), код пробірної установи та ініціали пробірного майстра (перевірка з довідковими даними). 7.3.Вивчення іменного клейма, фірмових знаків і позначок. 7.4.Вивчення додаткової інформації (гравірувальних написів тощо).

Продовження таблиці 1.6

1	2
8.Опис ювелірних вставок	8.1.Діагностика та експертна оцінка ювелірних вставок. 8.2.Визначення розмірів вставок за допомогою лупи-лінійки, вимірювача Левериджу або штангенциркуля. 8.3.Розрахунок маси вставок за формулою, за допомогою таблиць або за допомогою програми "DiamondCalculator". 8.4.Групування вставок на однотипні за назвою, формою огранки, розміру, в деяких випадках за характеристиками. 8.5. Перевірка на відповідність стандартам або ТУ. 8.6.Вивчення маркування на ювелірних вставках. Для опису вставок можна скористуватися супровідними документами виробу: ярликом, документацією, експертним висновком
9.Визначення якості виготовлення та обробки виробу	Огляд виробу 10-х лупою-лінійкою, в мікроскоп з лицьового та внутрішнього боку для визначення якості: 9.1.полірування, запаювання, з'єднання деталей, 9.2.декоративної обробки та покриттів; 9.3.закріплення ювелірних вставок: огляд кожної вставки; 24 оцінка надійності закріплення. 9.4.встановлення відповідності виробу стандарту
10.Визначення походження виробу	Походження (відомості про виробника, місця знахідки) ювелірного виробу визначається на основі іменних та пробірних клейм, а також за даними супровідної документації та з джерел, які заслуговують на довіру
11.Визначення стану збереження	11.1.Визначення наявності та ступеня зносу, реставрації, ремонту, втрат. 11.2.Комплектності виробу - за маркуванням виробника на супровідній документації, упаковці.
12.Історія побутування, вік виробу	12.1.Визначення стилю, дизайну, часу виготовлення тощо. 12.2.Визначення художніх особливостей (достоїнств) виробу 12.3. Порівняння з існуючими аналогами і фактичними даними щодо справжності виробу

Розроблений регламент ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів представлено на рис.1.7.

Регламентом ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів є послідовність операцій, які здійснюються експертами, починаючи від отримання завдання до складання і передачі експертного висновку замовнику. Кількість операцій, їх зміст і порядок визначаються видом експертизи, підставами до її проведення. Відмінність експертиз, передусім, за процесуальною формою, обумовлює різницю у процедурі експертних досліджень і оформленні висновку експерта. Процедура експертних досліджень ідентифікаційної експертизи складається із послідовних етапів, обумовлених закономірностями експертного пізнання та його принципів незалежно від експертного завдання [62].

Рис. 1.7. Регламент ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів [62]

Можна зробити висновок, що для того щоб гарантувати якість та ціну аксесуарів з дорогоцінних металів і забезпечити надійне вкладання грошей споживачеві у ювелірні коштовності, необхідно розробити технологічний регламент ідентифікаційної експертизи, який надасть змогу кваліфіковано провести експертизу або сертифікацію і обґрунтовано скласти експертний висновок.

РОЗДІЛ 2

ІДЕНТИФІКАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА АКСЕСУАРІВ З ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ

2.1. Організація, об'єкти та методи дослідження

Процедурою експертної оцінки аксесуарів з дорогоцінних металів є послідовність операцій, які здійснюються експертами, починаючи від отримання завдання до складання і передачі експертного висновку замовнику.

Процедура експертних досліджень аксесуарів з дорогоцінних металів складається із послідовних етапів, обумовлених закономірностями експертного пізнання та його принципів незалежно від експертного завдання. Вона передбачає такі етапи [62]:

- попереднє дослідження;
- обґрунтування доцільності і можливості подальшого дослідження;
- здійснення основного дослідження;
- оцінка результатів дослідження;
- оформлення результатів у вигляді експертного висновку.

Отже, попередній етап дослідження аксесуарів з дорогоцінних металів визначимо як універсальний, тому що він у цілому не залежить від мети та виду експертизи. Він включає: розглядання підстав до виконання експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів і формулювання проблемної ситуації, огляд об'єкта, визначення мети та завдань, з'ясування необхідності застосування додаткової літератури та інформації, прототипів, консультацій спеціалістів; попереднє вивчення умов і місця виконання експертизи, які залежать від виду експертизи, її процесуальної та організаційної форми, характеру проблеми.

Результати попереднього дослідження дозволяють надати оцінку щодо можливості розв'язання поставленого завдання або відмови.

Процедура основного дослідження аксесуарів з дорогоцінних металів вирізняється видом експертизи та її завданнями. Тому на етапі основного

дослідження повинні здійснюватися відбір критеріїв оцінювання та методів їх дослідження. До останніх належать як лабораторні, аналітичні, органолептичні, соціологічні, так і експертні. Експертні методи необхідно застосовувати лише у випадку, коли необхідні судження експертів щодо їх цінності. Для її реалізації формується кваліфікований склад експертів з цього питання і здійснюється експертна оцінка.

Важливим процедурним питанням експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів є обґрунтування показників оцінки та їх нормативів для мотивації висновку експерта при здійсненні будь-якого виду експертизи.

Дослідження технічних показників, які характеризують стабільність технологічного процесу і формування споживних властивостей, дає змогу обґрунтувати висновки ідентифікаційної експертизи, зокрема, вид матеріалів, метод виготовлення, нанесення клейм та ймовірність або можливість віднесення предмета до оригіналу. Проте справжність аксесуарів з дорогоцінних металів визначається за показниками справжності, наявними документальними свідченнями, нормативно-законодавчою документацією або експериментально встановленими граничними показниками, станом збереження.

Під час експертизи ведеться протокол дослідження, який завершується складанням висновку експерта (стислої форми опису дослідження і мотивованої відповіді експерта на поставлені запитання, які отримані шляхом всебічного дослідження об'єктів на підставі спеціальних знань).

У висновку потрібно виділяти зміст (встановлення фактів, професійну оцінку експерта і обґрунтований підсумок проведеними дослідженнями) і форму (висновок як документ) [62].

Під час експертного дослідження аксесуарів з дорогоцінних металів експерт виявляє проміжні факти (аналіз фактичних документів, фізико-хімічні та якісні показники матеріалів, метод виготовлення, стан збереження, вік та стильові ознаки, аналіз прототипів, елементів «новоделів», вартість дорогоцінних матеріалів, вартість роботи), що складають основу протоколу

дослідження і за результатами оцінки яких формулюється висновок. Але виявлені факти окремо від їх оцінки не можуть бути прийнятими як доказ, лише їх професійна оцінка експертами складе зміст його висновків.

Об'єктом досліджень даної роботи послугувала партія аксесуарів з дорогоцінних металів, а саме ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами, а саме срібні ланцюжки різних розмірів та ваги за відповідними артикулами, торговельна марка – «Pandora», Данія:

- арт. 46334 – 50 шт.;
- арт. 46335 – 100 шт.;
- арт. 46336 – 25 шт.

Метою експертної оцінки аксесуарів з дорогоцінних металів (ланцюжків зі срібла) під час пробірного контролю є встановлення виду та проби дорогоцінного металу (срібла) відповідно даним, зазначеним у товаросупровідних документах. Засобами ідентифікації виробів зі срібла є ТСД, представлені до пробірного контролю, Закон України, пробірні голки та разки ювелірних виробів.

Найбільш оптимальним методом встановлення відповідності основних характеристик виробу зі срібла є візуальний огляд зовнішнього виду, який включає органолептичні й вимірювальні методи дослідження.

Зовнішні ознаки сплаву з дорогоцінного металу аксесуарів з дорогоцінних металів (ланцюжків зі срібла) є такими: колір, відтінок, твердість, проба.

Визначення проби дорогоцінного металу (срібла) під час пробірного контролю здійснюється різними методами. Залежно від сутності методи аналізу дорогоцінних металів поділяють на [31]:

- спектральні;
- хімічні (електрохімічні, механохімічні та об'ємні);
- пробірні, які включають тигельну плавку як початкову стадію або шерберування з наступним купелюванням та розчиненням королька;
- хіміко-пробірні;

- крапельні (в тому числі випробовування на пробірному камені).

Залежно від характеру, ступеня чистоти та призначення матеріалу, що аналізується методи аналізу встановлюють [31]:

- вміст дорогоцінних металів у пробах, відібраних від продуктів технічного, підвищеного та високого ступеня чистоти за аналізом суми певних домішок;
- вміст дорогоцінних металів у пробах за їх спільної наявності або за наявності інших (недорогоцінних) компонентів.

Залежно від ступеня впливу на досліджуваний зразок, методи дослідження вмісту дорогоцінних сплавів поділяють на неруйнівні та руйнівні (рис. 2.1).

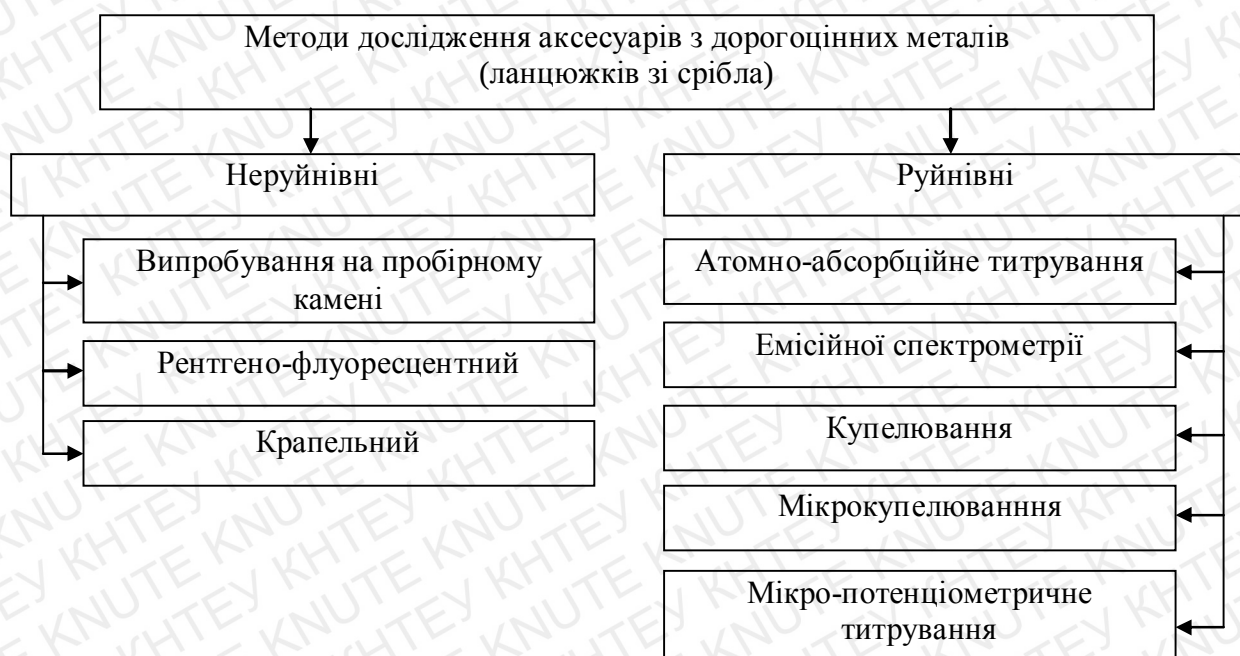

Рис. 2.1. Методи дослідження аксесуарів з дорогоцінних металів (ланцюжків зі срібла) [31, с.57]

В процесі проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів (ланцюжків зі срібла) вважаємо за доцільне використовувати метод випробування на пробірному камені.

Головними перевагами використання цього методу є швидкість визначення вмісту дорогоцінних металів, простота методу а також те, що при випробуванні виробів з дорогоцінних металів останні не руйнуються, тобто метод є неруйнівним. Метод випробування на пробірному камені дозволяє

встановлювати пробу сплавів з точністю від 2 до 5 проб. Під час контролю якості ювелірних сплавів невідомого складу та виробів з них, а також під час експертних випробувань цей метод можна використовувати як попередній напівкількісний [14].

Основними засобами, за допомогою яких здійснюється цей метод є пробірний камінь, пробірні голки (еталонні сплави) та пробірні реактиви.

Пробірний камінь за своїм мінеральним складом відноситься до кременистих сланців і має характерний чорний колір внаслідок вмісту в ньому вуглецю (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Зовнішній вигляд пробірних каменів [62, с.101]

При здійсненні випробувань він має задовольняти наступним вимогам:

- дрібнозернистість будови без включень кварцу і тріщин;
- достатню твердість, щоб при здійсненні натирів на ньому неутворювались подряпини;
- хімічну стійкість до дії мінеральних кислот і їхніх сумішей.

Пробірний камінь попередньо, до випробування на ньому дорогоцінних металів, варто змастити кісточковою олією (мигдальною, соняшnikовою, горіховою, оливковою) чи касторовою і насухо протерти. Зняття натирів варто проводити наждаковим папером (№ 0, 1) або пемзою, попередньо змастивши камінь олією, потім насухо витерти фільтрувальним папером.

Наждаковий і фільтрувальний папір збирається для подальшого

вилучення дорогоцінних металів.

Пробірні голки— це еталонні сплави дорогоцінних металів певної проби, точно визначеного складу, які застосовуються як еталони для порівняння при випробуванні сплавів дорогоцінних металів методом здійснення ними натирів на пробірному камені. Пробірні голки конструктивно складаються з робочої частини— еталонного сплаву дорогоцінних металів та тримача, виготовленого з кольорових металів, який забезпечує зручність в роботі (рис.2.3).

Рис. 2.3. Зовнішній вигляд пробірних голок [62, с.102]

Пробірні голки для випробування виготовляються з ідентичних за хімічним складом ювелірних сплавів з дорогоцінних металів, для яких вони застосовуються. Як приклад, наведемо ряд пробірних голок, що широко застосовуються при випробуванні виробів зі срібла на пробірному камені (додаток Б).

2.2. Товарознавча характеристика асортименту аксесуарів з дорогоцінних металів

Аксесуари з дорогоцінних металів відносять до групи товарів «Ювелірні вироби», а тому необхідно провести загальну класифікацію цієї групи товарів.

Ювелірні вироби класифікують по основній ознаці – призначенню – на вісім груп, які ділять на підгрупи, а підгрупи – на види і підвиди. У види і підвиди з'єднані ювелірні вироби певної конструкції або одного фасону, виготовлені з певного матеріалу і самостійні артикули, що мають. Така класифікація допомагає розмістити ювелірні вироби в магазинах так, щоб покупець міг швидко орієнтуватися при виборі необхідних йому товарів, а також дає можливість застосувати кодування, що важливо при обробці документації.

Ювелірні товари, становлячи асортимент ювелірних магазинів, ділять за призначенням на наступні групи (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Товарознавча класифікація ювелірних виробів [14]

Групи ювелірних виробів	Види ювелірних виробів
Предмети особистих прикрас	До них відносять: прикраси для голови; прикраси для шиї і плаття; прикраси для рук; гарнітури.
Предмети туалету	До них відносять: предмети жіночого туалету; предмети чоловічого туалету; інші предмети туалету.
Предмети для прикраси інтер'єру	До них відносять: керамічні художні вироби; каменерізні і янтарні художні вироби; художні вироби з дерева; косторізні художні вироби; художні вироби з пап'є-маше; художні вироби з металу.
Предмети для сервіровки столу	До них відносять: окремі предмети для сервіровки столу; сервізи і прилади.
Письмові обладнання.	До них відносять: обладнання для листа і чернення; предмети для зберігання письмових обладнань; письмові прилади.
Обладнання для годинника	До них відносять: обладнання для наручних годинників; обладнання для кишенькових годинників.
Предмети для куріння	До них відносять: предмети для зберігання тютюну і тютюнових виробів; предмети для тримання тютюнових виробів; предмети для висікання вогню; інші предмети для куріння.
Сувеніри	До них відносять: пам'ятні медалі; нагрудні значки; герби, ключі, брелоки-сувеніри, символи; сувенірні скульптури малих форм; сувенірні вироби народних художніх промислів; інші сувенірні вироби.

За матеріалом, що використовується, ювелірні вироби можуть бути золотими, срібними, мельхіоровими, латунними, з кістки, каменя і ін.

Досліджувані аксесуари з дорогоцінних металів представляють собою

срібні ланцюжки, а тому їх можна віднести до 1-ї групи ювелірних виробів - предмети особистих прикрас.

Предмети особистих прикрас – найпоширеніша і крупна група ювелірних товарів (75% всіх ювелірних виробів, що випускаються). До неї відносять кільця, сережки, брошки, браслети, намиста, кольє, кулони, медальйони і ланцюжки. Предмети особистих прикрас вельми різноманітні по видах і фасонах: скромні по зовнішньому оформленню і дорогі за матеріалом або ефектні і недорогі – всі вони красиво доповнюють одяг і повинні з нею гармонійно поєднуватися [14].

Крім штучних ювелірних прикрас випускають так звані гарнітури – набори, виконані в одній композиції.

Предмети особистих прикрас підрозділяють на підгрупи:

- прикраси для голови;
- прикраси для шиї і плаття;
- прикраси для рук, гарнітури.

Досліджувані аксесуари з дорогоцінних металів (срібні ланцюжки) належать до категорії – прикраси для шиї і плаття.

До цієї групи відносять різноманітні прикраси. Їх ділять на види: намиста (2% всього випуску прикрас), ланцюжки (3% всього випуску прикрас) і ін.

Ланцюжки виготовляють із золота, срібла або кольорових металів з подальшому золоченням або срібленням, а також анодованими і окисдованими під старе срібло.

Формою і конструкції ланцюжка підрозділяють на підвиди: панцирні, якірні, стрічкові, мотузяні, фантазійні і ін. Їх виготовляють на спеціальних автоматах (ланки неспаяні) ланцюжків або на верстатах, або збирають уручну з окремих паяних ланок. Ланцюжки застібаються заводним кільцем, гачком з карабіном або замком спеціальної конструкції – шпренгелем.

Панцирні ланцюжки складаються з ланок, які виконані з дроту, мають форму овалу, злегка зігнутого в просторі у вигляді не завершеної вісімки, і лежать в одній площині.

Якірні ланцюжки мають ланки круглої або овальної форми, розташовані у взаємно перпендикулярних площинах.

В стрічкових ланцюжках ланки складаються з 3-5 колечок, сполучених між собою перпендикулярно.

Фантазійні ланцюжки, наприклад "лисячий хвіст", виготовляють з довгих подвійних кілець, перегнутих пополам, що просмикне одне в інше і що має в перетині чотиригранну форму

За призначенням ланцюжка підрозділяють на шийні і для носіння медальйонів, кулонів і кишенькових годинників. Шийні ланцюжки можуть служити самостійною прикрасою, наприклад "павутина", маса якої при довжині 460мм рівна 1,5-2г, Ланцюжки для медальйонів мають довжину 40-50см, а для кулонів – 60-70см [9].

Результати товарознавчої характеристики досліджуваного асортименту аксесуарів з дорогоцінних металів представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Результати товарознавчої характеристики досліджуваного асортименту аксесуарів з дорогоцінних металів

Товарознавча характеристика	Значення
Товарна група	Ювелірні вироби
Група ювелірних виробів	Предмети особистих прикрас
Вид групи предмету особистих прикрас	Прикраси для шії і плаття
Тип прикрас для шії і плаття	Ланцюжки зі срібла
Підвид ланцюжків зі срібла	арт. 46334 – панцирні; арт. 46335 – панцирні; арт. 46336 – якірні.

Отже, досліджуваний асортимент аксесуарів з дорогоцінних металів представлений групою ювелірних виробів, а саме срібними ланцюжками панцирного (арт. 46334 та арт. 46335) та якірного (арт. 46336) підвидів, які належать до виду групи предмету особистих прикрас для шії і плаття.

2.3. Визначення критеріїв, методів та засобів ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів

Важливим методологічним аспектом ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів є виокремлення критеріїв (ознак) оцінювання. Критерій ідентифікації – відокремлена характеристика виду виробу, що придатна для встановлення його відповідності (тотожності) зразку, вимогам нормативної та технічної документації, маркуванню та клеймуванню, груповій приналежності аналогічних або подібних виробів[2].

Розрізняють загальні та специфічні критерії ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів. На першому етапі – вивчаються загальні критерії і робиться висновок про їх групову тотожність, на другому – вивчаються специфічні і виконується основне дослідження щодо встановлення виду оригіналу або фальсифікації.

Ідентифікацію аксесуарів з дорогоцінних металів на першому етапі доцільно провести як окреме дослідження об'єкта ідентифікаційними показниками і розпізнавання за загальними критеріями. Спочатку визначаються найбільш значущі одиничні ознаки, які дозволяють його класифікувати за загальними групами. В нашому випадку, це прикраси для ший і плаття (ланцюжки) із срібних сплавів 875 проби, масою 5 грамів.

Завданням наступного етапу ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів є порівняння ознак об'єкта з ознаками його аналогів, узагальнень та їх систематизації. Наприклад, порівняння клейм, іменників та встановлення фірми-виготовлювача, місця розташування інспекції пробірного нагляду, року виготовлення.

Отже сутність ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів полягає у встановленні відповідності об'єкта, що піддається розпізнаванню, ознакам аналогів – предметам, які є ідентифікаторами [3].

Номенклатура показників ідентифікації залежить від змісту критерію і визначається відповідно до чинної документації, корисної інформації, світових

вимог, регламентованих методів дослідження і зумовлює встановлення виду об'єкта та розв'язання сутності завдання.

Розв'язання питання про тотожність або подібність аксесуарів з дорогоцінних металів передбачає встановлення показників ідентифікації і порівняння їх з існуючою інформацією (нормативи, еталони для порівняння, база експериментальних даних, каталоги).

Процедура ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів включає формулювання критеріїв та показників оцінки, а також пошук ідентифікаторів (засобів ідентифікації).

До засобів ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів належать:

Зразки - аналоги, предмети-прототипи, зразки-порівняння, еталони для порівняння, інформаційні джерела, нормативна та технічна документація, систематизація й класифікація [1].

Вибір критеріїв ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів нормативно не регламентований (за виключенням проби дорогоцінного металу), але логічно обумовлений метою і завданнями оцінки. Як правило, критерій синтезує комплексне уявлення відносно певної ознаки виробу і передбачає дослідження декількох показників. Наприклад, з'ясування часу виготовлення ювелірного виробу залежить від ознак стилю, конструкції, методу виготовлення, виду сплавів та їх проби, огранки дорогоцінного каміння, іменника, клейма, які є інформативними і відповідають певному часу, культурі, періоду.

Ідентифікація якості аксесуарів з дорогоцінних металів здійснюється за схемою [5]:

- перевірка чинної документації, інформаційних джерел вимогам, яким повинен відповідати виріб;
- вибір номенклатури показників, які досліджуються під час оцінювання якості сплаву з дорогоцінних металів;
- клеймування та маркування або супровідної документації, а також оцінка якісних змін виробу під час вжитку та збереження;
- встановлення комплектності та цілісності;

- відсотку зносу, порівняння та аналіз отриманих результатів.

Встановлення видів ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів та відповідних їм критеріїв та показників наведено на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Встановлення видів ідентифікації аксесуарів з дорогоцінних металів та відповідних їм критеріїв та показників

Засоби та методи ідентифікації обраних зразків аксесуарів з дорогоцінних металів (срібні ланцюжки), а також критерії та їх показники наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Характеристика критеріїв, засобів, показників і методів ідентифікації
аксесуарів з дорогоцінних металів (срібні ланцюжки) [3, с.12]**

Критерій	Засоби ідентифікації	Показники ідентифікації	Методи ідентифікації
1	2	3	4
Вид виробу	Маркування, ТСД, товар, предмет, НД, термінологічні та типологічні словники	Конструкція, зовнішній вигляд	Аналітичний
Група за соціальним призначенням	Товар, предмет, термінологічні, типологічні словники, класифікація	Конструкція, зовнішній вигляд	Аналітичний, вимірювальний
Функціональне призначення	НД; товар, предмет, довідники, словники	Конструкція, зовнішній вигляд	Аналітичний, вимірювальний
Класифікаційні групи	Класифікатори: УКТ ЗЕД, ЗКП, класифікації дорогоцінних каменів, металів, наукові класифікації виробів, предмет, модифікації та види пробірних клейм	Зовнішній вигляд, пробірне клеймо	Аналітичний, органолептичний, вимірювальний
Назва виробника (завод, фірма, майстерня, мануфактура, майстер тощо)	Маркування, іменник, фірмові знаки, знаки та позначки, ТСД, пакування, товар, предмет, довідники клейм та іменників	Зовнішній вигляд, іменник, знаки, клейма, зразки типових виробів, фірмова упаковка тощо	Аналітичний, органолептичний
Відповідність ТСД	Маркування, клеймування, ТСД, номенклатура продукції	Інформація	Аналітичний
Відповідність маркування, клеймування	НД, ТУ; ГСТУ 201-11-98; довідники з клеймування та таврування, інші наукові джерела, предмет	Зовнішній вигляд, етикетки, клейма, іменники	Аналітичний, органолептичний
Вік, час виготовлення	Клеймування, таврування, маркування, атрибутивні ознаки, висновок спеціаліста, інформаційні джерела, ТСД	Зовнішній вигляд: клейма, написи, атрибутивні та видові ознаки	Аналітичний, органолептичний, вимірювальний, експрес-метод, експертний
Вміст дорогоцінного металу	Пробірне клеймо, маркування, ГОСТ 30649-99, Галузеві стандарти України, рекомендації МС ІСО, протокол експертизи, протокол випробувань, товар, предмет, джерела	Вміст дорогоцінного металу	Аналітичний, органолептичний, вимірювальний, експрес-метод
Відповідність складу дорогоцінного сплаву певному періоду, НТД	ГОСТ, ТУ на ювелірні сплави, товар, предмет, акт експертизи, протокол випробувань, банк даних на дорогоцінні сплави, інформаційні джерела	Вміст дорогоцінного металу, вміст основних компонентів сплаву, вміст домішок	Аналітичний, органолептичний, вимірювальний, експрес-метод

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4
Відповідність виду та форми ювелірної вставки зазначеним реквізітам, часу виготовлення	Маркування, ТУ У, Правила, системи атестації та оцінювання протокол випробувань, висновки спеціаліста, вставки	Природа походження ювелірної вставки, діагностичні ознаки вставки, власна та торгова назва ювелірної вставки	Аналітичний, органолептичний вимірювальний експрес-метод
Відповідність ознакам кількості (маса, шт.)	Маркування, ТСД, НД, товар, виріб, вставка	-	Аналітичний, вимірювальний
Відповідність вимогам нормативної документації за якістю, стан збереження	НД, методика оцінки стану збереження, товар, предмет, протокол випробувань	Зовнішній вигляд, комплектність, % зносу, стан збереження	Аналітичний, органолептичний, вимірювальний, експрес-метод
Галузь застосування НД	Маркування, показник стандартів, НД	—	Аналітичний
Товарний знак	Маркування, зразок-еталон, опис	-	Аналітичний
Відповідність пакуванню	Пакування, ТСД, НД	-	Аналітичний
Відповідність коду виробника	Маркування, шифратор кодів	-	Аналітичний
Відповідність стилю	Товар, предмет, зразки – прототипи	Зовнішній вигляд: форма, виразність стильового рішення, вид орнаменту, композиція	Аналітичний, експертний

Проведення ідентифікації передбачає використання засобів ідентифікації, за допомогою яких можливо довести тотожність. У різних видах ідентифікації питання про тотожність може бути вирішеним за допомогою як загальних, так і спеціальних засобів ідентифікації, які поділяють на дві групи: товаросупровідні та технічні документи. В якості основних нормативних документів, за якими визначався список показників ідентифікації, тобто характеристик для порівняння, а також методів ідентифікації, прийняті: державні стандарти України ДСТУ 3527- 97, ДСТУ 3375-96, міждержавний стандарт ГОСТ 30649-

99, а також галузеві стандарти України на сплави з дорогоцінних металів ювелірні та методи їх аналізу.

Нормативна документація, яка діє у визначений час в країні, включає вимоги за органолептичними, фізико-хімічними, мікробіологічними показниками, а також за показниками безпеки [3].

Вибір показників, які визначаються при проведенні експертної оцінки, повинен проводитися відповідно до чинної нормативної документації.

В деяких випадках, за відсутності базових зразків, під час проведення експертних досліджень, вимоги нормативної документації використовуються як еталон або базовий зразок для порівняння властивостей дослідного зразка і визначення рівня його якості. Згідно з вимогами нормативної документації визначають методи відбору зразків, контролю якості продукції під час проведення дослідження.

2.4. Ідентифікаційна експертиза аксесуарів з дорогоцінних металів та оформлення її результатів

До ідентифікаційної експертизи надійшла проба товару, заявленого у гр.31 МД як: «Ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами, а саме срібні ланцюжки різних розмірів та ваги за відповідними артикулами: арт. 46334 – 50 шт., арт. 46335 – 100 шт., арт. 46336 – 25 шт. Всього: 175 шт. Країна виробництва – ДМ. Торговельна марка - Pandora. Виробник - PandoraGmbH, Данія. Сфера застосування: предмети особистих прикрас. Пакування: 3 картонні коробки (гр. 33 МД - 71131100000).

З метою проведення ідентифікаційної експертизи були надані наступні супровідні документи (копії):

1. МД №UA100130/2018/000951 від 02.06.2018;
2. Інвойс №1-2018 від 01.05.2018;
3. Договір купівлі-продажу №1/2018 від 01.05.2018;
4. CMR №346123 від 01.06.2018.

Перш за все проводиться ідентифікація сплавів з дорогоцінних металів (срібла) на пробірному камені (вимірювальний метод). На підготовлену поверхню пробірного каменю наноситься однорідно-щільні смужки довжиною 10-15 мм і шириною 3-4 мм досліджуваного сплаву срібла. Поруч наноситься така ж смужка пробірною голкою відповідної проби. Смужки за допомогою скляної палички або піпетки змочують поперек відповідним реактивом і витримують 10-20 секунд (у залежності від чутливості каменю), потім обережно, щоб не ушкодити осад, промокають фільтрувальним папером. По інтенсивності забарвлення осаду, що утворився на смужці досліджуваного сплаву в порівнянні з забарвленням осаду на смужці пробірної голки, роблять висновки про пробу. Якщо осад однаковий за інтенсивністю, то сплав і голка однакові по пробі. Якщо осад сплаву темніший, ніж на смужці пробірної голки, то сплав має пробу нижчу, ніж голка. Якщо осад світліший - сплав має вищу пробу ніж пробірна голка [1].

При випробуванні партії аксесуарів з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків на пробірному камені наносять поруч смужки чотирма, п'ятьма виробами, потім смужку відповідною пробірною голкою з невеликим штрихом вниз і знову смужки чотирма, п'ятьма виробами і т.д.

Дослідження реактивом ведеться як звичайно. Вироби, смужки від яких викликали сумнів при випробуванні, повинні бути знову випробувані для одержання правильного й остаточного результату.

Випробування на пробірному камені може здійснюватися як вручну так і за допомогою обладнання – натирочних станків, де процес здійснення натирів механізований.

Для випробування сплавів срібла застосовують наступні реактиви [1]:

- розчин біхромату калію (“хромпик”) - тільки для якісного визначення сплавів срібла не нижчих 500 проби;
- реактив кислотний для золотих сплавів 750 проби - для якісного і “орієнтовного” кількісного визначення срібла;
- реактив “азотнокисле срібло” відповідних проб;

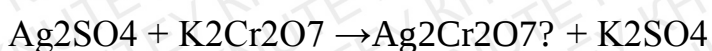
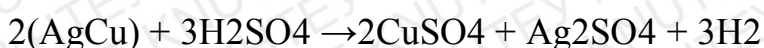
- реактив “заліzosинеродистий калій”.

Срібні вироби, як правило, виготовляють зі сплавів срібла з міддю, шовизначає колір сплаву. Чим вищий вміст срібла в сплаві, тим біліший колірсплаву; чим нижчий вміст срібла в сплаві і чим більше в ньому міді, тим більшжовтуватий відтінок має сплав. Випробування срібла на пробірному камені можнапроводити з пробірними голками і без застосування реактивів, порівнюючи колірсмужок випробуваного сплаву і голки. Для одержання правильних результатівнеобхідно найбільш точно підбирати пробірну голку, подібну за кольором зісмужкою випробуваного сплаву срібла.

В процесі дослідження було проведено випробування сплавів срібла реактивом двохромовокислого калію(“хромпик”).

Реактив застосовується для якісного визначення сплавів срібла не нижче500 проби. При дії реактиву на смужки сплавів срібла (вище 500 проби) напробірному камені з'являється темно-червоний осад. Чим вища проба срібла, тимбільш світлим буде червоний осад біхромату срібла $\text{Ag}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$. Тобто яскравістьосаду зростає з підвищенням проби срібла.

Реакція протікає за схемою [9]:

Наявність срібла в сплаві до 500 проби може бути встановлена крапельноюреакцією. При дії послідовно спочатку азотною кислотою (HNO_3), а потімсоляною кислотою (HCl) на те саме місце сплаву срібла утворюється білийсироподібний осад хлориду срібла (AgCl), який розчиняється у надлишку аміаку.Або діють на поверхню сплаву розчином “царської горілки”, при цьому такожутворюється білий сироподібний осад хлориду срібла AgCl .

Наступним етапом є здійснення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків на основі візуального органолептичного дослідження зразків продукції.

Нарешті, проводиться ідентифікаційна експертиза аксесуарів з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків на основі дослідження

товаросупровідної документації.

Результати ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків представлено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Результати ідентифікаційної експертизи аксесуарів
з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків**

Критерій ідентифікації	Зразок		
	Арт. 46334	Арт. 46335	Арт. 46336
Вид виробу	Ювелірні вироби	Ювелірні вироби	Ювелірні вироби
Група за соціальним призначенням	Предмети особистих прикрас	Предмети особистих прикрас	Предмети особистих прикрас
Функціональне призначення	Прикраси для шиї і плаття	Прикраси для шиї і плаття	Прикраси для шиї і плаття
Класифікаційні групи	Ланцюжок срібний	Ланцюжок срібний	Ланцюжок срібний
Назва виробника (завод, фірма, майстерня, мануфактура, майстер)	Компанія «Pandora», Данія	Компанія «Pandora», Данія	Компанія «Pandora», Данія
Відповідність ТСД	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю
Відповідність маркування, клеймування	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю
Вік, час виготовлення	2017 р.	2017 р.	2017 р.
Вміст дорогоцінного металу	925 проба	925 проба	925 проба
Відповідність складу дорогоцінного сплаву певному періоду, НТД	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю
Відповідність виду та форми ювелірної вставки зазначеним реквізітам, часу виготовлення	Без ювелірних вставок	Без ювелірних вставок	Відповідає повністю
Відповідність ознакам кількості (маса, шт.)	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю
Відповідність вимогам нормативної документації за якістю, стан збереження	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю
Галузь застосування НД	Предмети особистих прикрас	Предмети особистих прикрас	Предмети особистих прикрас
Товарний знак	«Pandora»	«Pandora»	«Pandora»
Відповідність пакуванню	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю
Відповідність коду виробника	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю
Відповідність стилю	Відповідає повністю	Відповідає повністю	Відповідає повністю

В результаті проведених досліджень на пробірному камені, з урахуванням даних [1], у складі наданої пробивиявлено срібло 925 проби [1,4].

Згідно з наданим інвойсом №1-2018 від 01.05.2018 (п. 6.4) товар «срібний ланцюжок» виробництва фірми Pandora GmbH, Данія, засвідчує метал як срібло.

Згідно наданої супровідної документації (п.п. 6.2, 6.4), діючою речовиною препарату є срібло у кількості 0,015 кг.

В результаті проведених досліджень пробірному камені, з урахуванням даних [1], у складі наданої пробивиявлено срібло 925 проби [1,4].

Визначення кількісного вмісту діючої речовини та інших виявлених сполук у складі наданої на дослідження проби товару, а також ідентифікація та кількісне визначення речовин(и) з поверхнево-активними властивостями не видається можливим через відсутність відповідної методики аналізу складу та стандартних зразків необхідних речовин.

Результати проведених досліджень якісного складу наданої проби товару не суперечать відомостям гр.31 МД № UA100130/2018/000951 від 02.06.2018 щодо діючої речовини товару «Ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами».

Таким чином, представлені зразки аксесуарів з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків за результатами проведеної ідентифікаційної експертизи відповідають встановленим стандартам якості та представленим товаром супровідним документам.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ІМПОРТІ АКСЕСУАРІВ З ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ

3.1. Визначення коду аксесуарів з дорогоцінних металів згідно з УКТЗЕД

В Україні використовується Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), основу якої становить Гармонізована система опису та кодування товарів.

Під час переміщення аксесуарів з дорогоцінних металів через митний кордон України виникає необхідність правильного присвоєння коду товару згідно з УКТЗЕД. Правильне визначення коду товару є важливим етапом на шляху декларування товарів, основою системи державних заходів регулювання зовнішньоторговельної діяльності й дає можливість у подальшому вірно визначити ставку мита в цілях митного оформлення, необхідність подання митним органам тих або інших дозволів уповноважених державних органів тощо.

УКТЗЕД є підставою для визначення коду з урахуванням особливостей виробництва та основою для нарахування мита в разі переміщення цього виду продукції через митний кордон України в режимі імпорту. Що стосується аксесуарів з дорогоцінних металів, то їх класифікація за УКТЗЕД дає товарознавчу базу для їх оцінки.

Відповідно до МД та пакету документів, що наведені в Додатках, товар задекларований як: ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами, що являють собою срібні ланцюжки різних розмірів та ваги за відповідними артикулами. Торговельна марка зазначена в описі товару МД – Pandora, Країна виробництва – Данія.

Отже, структура десятизначного цифрового кодового позначення аксесуарів з дорогоцінних металів в УКТЗЕД подана в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Структура десятизначного цифрового кодового позначення
товару «аксесуари з дорогоцінних металів» згідно з УКТЗЕД [71]**

Код згідно з УКТЗЕД	Опис коду
71	Перли натуральні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння, дорогоцінні метали, метали, плаковані дорогоцінними металами, та вироби з них; біжутерія; монети
7113	Ювелірні вироби та їх частини з дорогоцінних металів чи металів, плакованих дорогоцінними металами: - з дорогоцінних металів, що мають або не мають покриття, плакованих чи неплакованих дорогоцінними металами:
7113 11 00 00	- із срібла, що має або не має покриття, плакованого або неплакованого іншими дорогоцінними металами
7113 19 00 00	- з інших дорогоцінних металів, що мають або не мають покриття, плакованих або неплакованих дорогоцінними металами

В графі 31 МД №UA100130/2018/000951 товар задекларований як: ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плакованого іншими дорогоцінними металами, а саме срібні ланцюжки різних розмірів та ваги за відповідними артикулами, торговельна марка – «Pandora».

Визначення коду товару розпочинається з вивчення текстового опису до кодів та вивчення пояснень до УКТЗЕД та приміток до груп та товарних позицій УКТЗЕД.

Відповідно до пояснень УКТЗЕД до товарної позиції 7113 не входять:

- вироби майстрів золотих і срібних справ та частини цих виробів з дорогоцінних металів чи металів, плакованих дорогоцінними металами, які слід відносити до позиції 7114;

- інші вироби з дорогоцінних металів або металів, плакованих дорогоцінними металами: каталізатори у формі сітки з дроту або решітки з платини, що класифікуються у товарній позиції 7115.

Згідно з УКТЗЕД класифікація відбувається за принципом характеристики виду сировини, з якої отримують кінцевий продукт: аксесуари зі срібла

відносять до виробів з дорогоцінних металів; далі конкретизується: з чого саме виготовляють вироби, проходячи певні стадії виробництва.

Подальша деталізація коду ґрунтується на ознаці ступеня обробки цієї сировини. А саме, товарна позиція 7113 11 00 00 відповідає аксесуарам із срібла, що має або не має покриття, плакованого або неплакованого іншими дорогоцінними металами. Використання даної класифікації в міжнародній торгівлі найбільш раціонально.

Визначення коду аксесуару з дорогоцінних металів згідно з УКТЗЕД відбувається на заключному етапі проведення ідентифікаційної експертизи в митних цілях, на першому ж етапі обирають критерії ідентифікації конкретних ювелірних виробів з дорогоцінних металів шляхом аналізу товаросупровідної документації, маркування, упаковки товару та її вмісту.

Як бачимо з наведених вище класифікації та пояснень до товарних позицій, основною класифікаційною ознакою для аксесуарів з дорогоцінних металів є матеріал, тобто дорогоцінні метали, та вид покриття (плаковані або неплаковані іншими дорогоцінними металами).

Оскільки наш товар не є плакованим іншими дорогоцінними металами та являється готовим виробом, який за описом гр. 31 МД не може бути класифікований в розрізі інших товарних позицій, то для даного товару в МД №1000000000/2018/1123456 встановлюємо код – 7113 11 00 00 згідно з УКТЗЕД.

У відповідності до чинної УКТЗЕД та Митного тарифу України аксесуари з дорогоцінних металів обкладаються ввізним митом за ставками, наведеними в табл. 3.2. Експортне (вивізне) митно на ці товари не встановлено.

Таблиця 3.2

Ставки мита на аксесуари з дорогоцінних металів в Україні

Код товару	Назва	Ставка за митним режимом, %		
		Експорт	Імпорт	
			пільгова	повна
1	2	3	4	5
7113 11 00 00	- із срібла, що має або не має покриття, плакованого або неплакованого іншими дорогоцінними металами	Не встановлена	10	10

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5
7113 19 00 00	- з інших дорогоцінних металів, що мають або не мають покриття, плакованих або неплакованих дорогоцінними металами	Не встановлена	10	10

Отже, як бачимо, ставка ввізного мита при імпорті товарів товарипозицій 7113110000 та 7113190000 становить 10% (повна та пільгова ставка згідно з Митним тарифом України). Експортне (вивізне мито) на ці товари не встановлено законами України.

3.2. Визначення митної вартості та нарахування митних платежів при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

При визначенні митної вартості до неї включаються ціна товару, зазначена в рахунку-фактурі, а також такі фактичні витрати, якщо їх не включено до рахунку-фактури [13]:

- на транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетину митного кордону України;
- комісійні та брокерські;
- плата за використання об'єктів інтелектуальної власності, що належить до даних товарів та інших предметів і яка повинна бути оплачена імпортером (експортером) прямо чи побічно як умова їх ввезення (вивезення).

Відомості про митну вартість товарів, які переміщуються через митний кордон України, використовуються для нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів), ведення митної статистики, а також у відповідних випадках для розрахунків у разі застосування штрафів, інших санкцій та стягнень, встановлених законами України.

Визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну, здійснюється за такими методами [39]:

- за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);
- за ціною договору щодо ідентичних товарів;
- за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;
- на основі віднімання вартості;
- на основі додавання вартості (обчислена вартість);
- резервного.

Нарахування, сплата і стягування мита на товар проводиться на основі його митної вартості чи/ї його фактичної кількості (для комбінованих і специфічних митних зборів) відповідно до Митного Законодавства України.

Ввізне (імпортне) мито - мито, що стягується митницею, являє собою податок на товари та інші предмети, які переміщуються через митний кордон України. Ввізне мито нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію України [61].

Відповідно Митного тарифу України ввізне мито є диференційованим. Митним тарифом передбачені:

- преференційні ставки ввізного мита, що застосовуються до товарів, які походять з держав, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, і в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародних договорів за участю України;

- пільгові ставки ввізного мита, що застосовуються до товарів, що походять з країн або економічних союзів, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння або національним режимом, а також до товарів, що ввозяться в Україну з країн, з якими укладені угоди про вільну торгівлю, за умови, якщо не виконуються суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності всі норми, установлені відповідними міжнародними угодами (при виконанні норм міжнародних угод - застосовуються їхні положення) або якщо товари входять до переліку виключень з відповідних угод про вільну торгівлю (іноземні

суб'єкти господарської діяльності цих країн або союзів мають пільги відносно мита, за винятком випадків, коли відзначені мита і пільги щодо них встановлюються в рамках спеціального преференційного митного режиму).

- повні (загальні) ставки ввізного мита, що застосовуються до інших товарів.

ПДВ (англ. valueaddedtax, VAT) - непрямий податок на товари й послуги. З метою стимулювання експорту фірмам-експортерам повертається сума ПДВ (при певних умовах). При імпорті ПДВ виступає засобом протекціоністської політики, оскільки його стягнення з імпортованих товарів веде до їхнього подорожчання, підвищуючи тим самим конкурентоздатність товарів і послуг вітчизняного виробництва [45].

- на предмети (товари), які обкладаються лише митом:

$$ПДВ = \frac{(MB + M) \times 20\%}{100\%}$$

М- сума мита; MB - митна вартість;

Розглянемо приклад нарахування митних платежів при імпорті товару «Ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами: срібні ланцюжки за відповідними артикулами» підприємством ТОВ «Лідер» згідно з МД № UA100130/2018/000951.

При ввезенні аксесуарів з дорогоцінних металів, а саме срібних ланцюжків ТОВ «Лідер» використовувався метод визначення митної вартості товарів за ціною угоди.

Основною складовою митної вартості є фактурна вартість – ціна, що підлягає сплаті згідно рахунка-фактури. В даному випадку сумарна вартість аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків) згідно з Invoice№ 1-2018 від 01.06.2018 становить 15500 Євро.

За умовами поставки товару, визначеними в контракті – FCA-м.Глоструп, Данія, транспортні та страхові витрати до кордону України не включаються до фактурної вартості (за інвойсом) і становлять 8000 грн., що підтверджується довідкою про транспортні витрати на доставку збірного вантажу, видану

перевізником.

Оскільки митна вартість товарів у режимі імпорту є сумою фактурної вартості товару, страхових, транспортних та інших витрат, понесених на момент перетину митного кордону України, тому до ціни, що вказана в рахунку-фактурі (інвойсі) – 15500 EUR необхідно додати вартість транспортних витрат – 8000 грн. Отримана вартість, визначена за інвойсом (№ 1-2018 від 01.06.2018) в національній валюті буде становити митну вартість аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків).

Отже, аксесуари з дорогоцінних металів (срібні ланцюжки) ввозились ТОВ «Лідер» на митну територію України з Данії на умовах поставки FCA. Митна вартість товару за таких умов визначається за загальною формулою (3.1):

$$MB = FB + ДОП + СП + НОТ + ООТ, \quad (3.1)$$

де MB – митна вартість; FB – фактурна вартість - ціна товарів, які переміщуються через митний кордон України, зазначена в рахунку-фактурі (№ 1-2018 від 01.06.2018) – 15500 EUR. Курс євро станом на дату митного оформлення становив 31,1346грн./євро.; ДОП – вартість доставки товару основному перевізникові; СП – вартість страхування перевезення; НОТ – вартість навантаження на основний транспорт; ООТ – оплата основного транспорту.

Сума додаткових витрат, понесених покупцем, тобто підприємством ТОВ «Лідер», в даному випадку не включена до фактурної вартості аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків).

Розрахунок митної вартості аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків) виглядає наступним чином:

$$MB = (15500,00 \text{ EUR} * 31,1346 \text{ грн./EUR}) + 8000 \text{ грн.} = 490586,30 \text{ грн.}$$

Отже, митна вартість партії аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків), що задекларована в МД № UA100130/2018/000951, дорівнює 490586,30 грн.

Митна вартість товарів є основою для нарахування передбачених законодавством митних платежів.

Відповідно до Закону України «Про Митний тариф України» №584–VII від 19.09.2013, ставка мита при ввезенні на митну територію України аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків) за кодом 7113110000 становить 10% [23].

Оскільки продукція ввозиться на митну територію України без надання будь-яких преференцій по сплаті митних платежів (гр.36 – 0000000000), зокрема, сертифікат про походження товару відсутній, то митне оформлення товару передбачає сплату ввізного мита за повною ставкою (10 %) та податку на додану вартість за ставкою 20%, встановленою Податковим кодексом України.

Розмір мита (М) визначається за наступною формулою, оскільки базою для нарахування митного збору є митна вартість (3.2) [82]:

$$M = MB * 10\%, \quad (3.2)$$

де М – мито; MB – митна вартість.

Розрахуємо суму мита за формулою (3.2):

$$M = 490586,30 * 10\% = 49058,63 \text{ грн.}$$

Розмір податку на додану вартість (ПДВ) визначається за наступною формулою (3.3):

$$\text{ПДВ} = ((MB + M) * 20\%) \quad (3.3)$$

де ПДВ – сума податку на додану вартість; MB – митна вартість; М – мито.

Розрахуємо суму ПДВ за формулою (3.3):

$$\text{ПДВ} = ((490586,30 + 49058,63) * 20\%) = 107928,99 \text{ грн.}$$

Сума податку на додану вартість становить 107928,99 грн.

Нарахування відповідних митних платежів фіксується в гр. 47 «Нарахування платежів» митної декларації (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Графа 47 «Нарахування платежів» МД №UA100130/2018/000951
на аксесуари з дорогоцінних металів (срібні ланцюжки)**

Вид	Основа нарахування	Ставка	Сума	СП (Спосіб оплати)
020	490586,30	10%	49058,63	01
028	539644,93	20%	107928,99	01

Інформація, наведена в гр.47 МД (табл. 3.3) означає, що на задекларовані товари нараховані платежі: 020 (мито) за ставкою 10 %, та 028 (ПДВ) за ставкою 20%. При цьому основою нарахування для мита є митна вартість товарів – 490586,30 грн., а для ПДВ – сума митної вартості і мита – 539644,93 грн. Нараховані суми для мита – 49058,63 грн., а також ПДВ – 107928,99 грн. підлягають сплаті у безготівковій формі через рахунки відкриті в Державній казначейській службі на ім'я територіальних органів ДФС.

Інформація гр.В «Подробиці розрахунків» в МД№1000000000/2018/123456, наведена нижче (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

**Графа В «Подробиці розрахунків» МД№UA100130/2018/000951
на аксесуари з дорогоцінних металів (срібні ланцюжки)**

Вид	Сума	Код ЄДРПОУ
020	49058,63 грн.	23494714
028	107928,99 грн.	23494714
Всього	156987,62грн.	

Заповнена графа «В» оформленої МД свідчить про сплату нарахованих митних платежів. Особливістю заповнення даної графи є те, що обов'язково має бути вказаний код за ЄДРПОУ юридичної особи, з розрахункового рахунку якої були списані відповідні суми.

Таким чином, сума сплачених митних платежів (мита і ПДВ) при ввезенні аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків) ТОВ «Лідер» на митну територію України становить 156987,62 грн.

3.3. Аналіз електронного декларування аксесуарів з дорогоцінних металів в режимі імпорту

Декларування товарів є одним з обов'язкових умов їх переміщення через митний кордон України і виконує такі функції [13]:

- забезпечує митні органи необхідними для митних цілей відомостями про переміщувані через кордон товари;

- служить підтвердженням законності здійснюваних декларантом дій щодо товарів, які розміщені їм під обраний митний режим;
- носить контрольну функцію, суть якої полягає в тому, що на основі декларування митні органи перевіряють відповідність декларованих відомостей про товари фактичним даними.

Митним кодексом приділено значну увагу використанню сучасних електронних систем та інформаційних технологій, які дають змогу скоротити час проходження товарів через митницю та звести до мінімуму кількість бюрократичних процедур при прийнятті рішень щодо випуску товару.

Згідно зі ст.257 п.2 МКУ електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках [39].

Відповідно до частини четвертої ст. 257 Митного кодексу у системі центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, створено акредитований центр сертифікації ключів, який безоплатно надає територіальним органам зазначеного центрального органу виконавчої влади на регіональному та місцевому рівнях та підприємствам усі необхідні послуги електронного цифрового підпису.

Електронне декларування спрямоване на скорочення часових та фінансових витрат при митному оформленні, а також виключає вплив суб'єктивних факторів і корупційних складових при веденні зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання.

Електронне декларування аксесуарів з дорогоцінних металів може здійснюватися учасником зовнішньоекономічної діяльності, який є стороною зовнішньоекономічного договору, або за його дорученням одержувачем таких товарів в Україні, або їх відправником за межі України.

Митна декларація, у тому числі електронна митна декларація, є уніфікованим документом, сформованим у відповідності до міжнародних

стандартів аналогічних документів інших країн. Вона містить точні дані про мету переміщення через митний кордон товарів та інших предметів, про самі товари та інші предмети, про відправника, отримувача та декларанта вантажу, спосіб і порядок переміщення вантажів, умови поставки, спосіб розрахунків. Вносяться інші відомості, необхідні для митного оформлення, в тому числі і про нарахування митних та інших обов'язкових платежів. Декларація виконує також обліково-статистичну та правоохоронну функції. Митна декларація заповнюється у порядку, передбаченому діючими нормативними актами [13].

При електронному декларуванні аксесуарів з дорогоцінних металів декларант сам обирає митний режим, згідно з яким він здійснює ввезення в Україну товарів і вказує його у митній декларації шляхом внесення до неї відповідної відмітки. За достовірність відомостей, зазначених у електронній митній декларації, декларант несе відповідальність згідно з законодавством.

На аксесуари з дорогоцінних металів, вартість яких менше еквіваленту 100 \$ США, митна декларація не заповнюється. Декларування таких товарів здійснюється шляхом заявлення відомостей про них у супровідних та інших документах, а також в усній формі при переміщенні аксесуарів з дорогоцінних металів в ручній поклажі та багажі осіб, які прямують через митний кордон України.

Електронне декларування імпорту товару «аксесуари з дорогоцінних металів» відбувається у відповідності до загальновстановлених правил подання та оформлення митної декларації.

Декларування імпорту товару «аксесуари з дорогоцінних металів» -заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товар і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (ст. 81 МКУ) [39].

Декларантами можуть бути підприємства або громадяни, яким належать товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, або уповноважені ними митні брокери (посередники). Декларант виконує всі

обов'язки і несе у повному обсязі відповідальність, передбачену МКУ, незалежно від того, чи він є власником товару і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, митним брокером чи іншою уповноваженою особою.

Декларант в процесі здійснення повноважень з митного оформлення імпорту «аксесуарів з дорогоцінних металів» зобов'язаний вчинити дії, наведені на рис. 3.1.

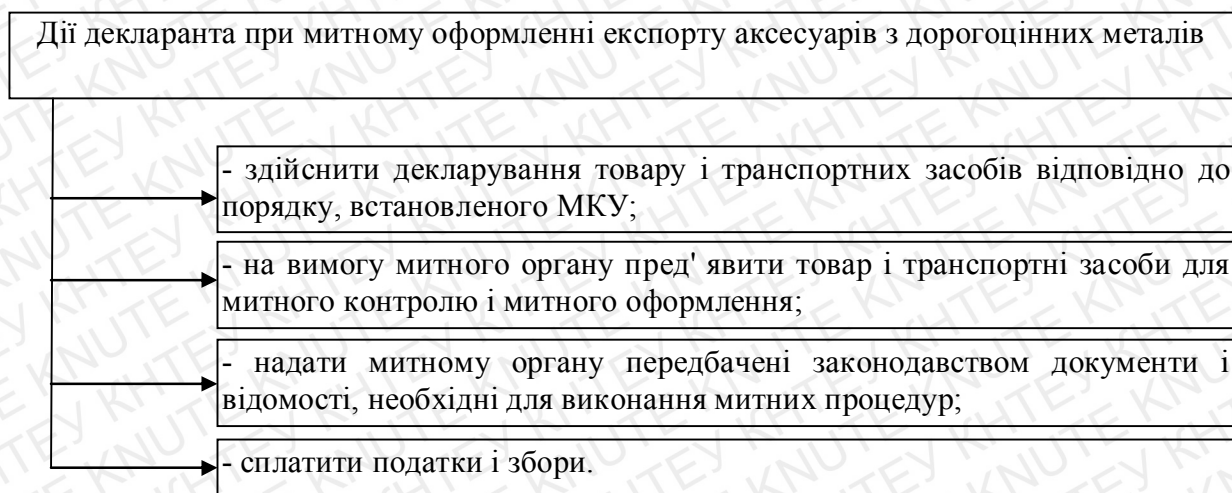

Рис. 3.1. Обов'язки декларанта при митному оформленні імпорту товару «аксесуари з дорогоцінних металів» [39]

Доставка товару «аксесуари з дорогоцінних металів» та документів на них повинна бути здійснена в строк, визначений митним органом у межах звичайних строків доставки, виходячи з можливостей транспортного засобу, встановленого маршруту та інших умов перевезення.

Митний брокер (посередник) - це підприємство, що здійснює декларування товару «аксесуари з дорогоцінних металів» і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має дозвіл на право здійснення митної брокерської діяльності. Митним брокером може бути тільки підприємство-резидент. Митний брокер в процесі електронного декларування товару «аксесуари з дорогоцінних металів» в митному режимі «імпорт» зобов'язаний [19]:

- пред'являти митниці товари, які переміщуються через митний кордон

України;

- подавати митниці документи, які необхідні для здійснення митного контролю;
- сплачувати мито, митні збори та інші платежі.

Також митний брокер несе відповідальність у повному обсязі як особа, яка самостійно переміщує товар «аксесуари з дорогоцінних металів» через кордон.

Нижче приведена, на наш погляд, оптимальна схема спільних дій суб'єкта ЗЕД і митного брокера для митного оформлення товару «аксесуари з дорогоцінних металів» в режимі імпорту і успішного здійснення подальшого вивезення їх з України (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Спільні дії суб'єкта ЗЕД і митного брокера для митного оформлення товару «аксесуари з дорогоцінних металів» в режимі імпорт [19, с.117]

Електронна МД складається з полів електронного документа засвідчується електронним цифровим підписом особи, яка її склала. Порядок заповнення граф електронної МД затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 №651.

Розглянемо порядок заповнення граф електронної МД UA100130/2018/000951

Графа 1 «Тип декларації»: ІМ 40 АА – ввезення товарів в Україну в режимі імпорту за загальним порядком.

В графі 2 «Відправник/Експортер» наводяться відомості про відправника товарів: PandoraGmbH., Havneholmen 17-19, DK-1561, Glostrup, Denmark. Відправник в даному випадку є також і стороною зовнішньоекономічного договору-контракту, з яким українська сторона уклала угоду.

Графа 3 «Форми». У першому розділі графи зазначається порядковий номер комплекту – 1, у другому – загальна кількість комплектів форм МД-2, МД-3 – 1.

Графа 4 «Відвантажувальні специфікації». У даному випадку використовується один комплект доповнення форми МД-6 та жодного аркуша специфікації МД-8, тому зазначається: 1/0.

Графа 5 «Всього товарів». У графі зазначається загальна кількість задекларованих товарів, котра повинна відповідати кількості граф 31 МД, що заповнюються – 1.

Графа 6 «Кількість місць». У графі зазначається загальна кількість вантажних місць задекларованих у МД аксесуарів з дорогоцінних металів – 3.

Графа 7 «Довідковий номер». У графі проставляється внутрішній порядковий номер декларації наданий декларантом – 4467.

У графі 8 «Одержувач» зазначаються відомості про одержувача товарів:

- індивідуальний податковий номер платника податків та країна реєстрації – UA/0032007671;

- найменування та місцезнаходження юридичної особи – Товариство з обмеженою відповідальністю «Лідер», 02154, м. Київ, Дніпровський район,

ПРОСПЕКТ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ, будинок 45;

- у нижній частині графи проставляється ідентифікаційний номер одержувача – UA/0032007671.

Графа 9 «Особа, відповідальна за фінансове врегулювання». У графі зазначаються відомості про резидента України, що уклав зовнішньоекономічний договір (контракт), у даному випадку повторюються дані графи 8.

Графа 10 – не заповнюється в даному митному режимі.

Графа 11 «Торговельна країна/Країна виробництва». У графі вказується літерний код торговельної країни (з якою заключний договір купівлі-продажу) відповідно до Класифікатора країн світу – DM (Данія).

Графа 12 «Відомості про вартість» – зазначається загальна митна вартість задекларованих аксесуарів з дорогоцінних металів у національній валюті – 490586,30 грн.

Графа 14 «Декларант/Представник». У графі наводяться відомості про декларанта товарів. Фактично в гр. 14 повторюються дані гр. 8 та гр. 9, оскільки підприємство самостійно декларує свої товари та транспортні засоби.

Графа 15a «Код країни відправлення». У графі вказується літерний код країни, з якої товари були відправлені, згідно з Класифікатором країн світу – DM (Данія).

Графа 18 «Ідентифікація і країна реєстрації транспортного засобу при відправленні/прибутті». У графі зазначаються відомості про транспортний засіб, на якому безпосередньо перебувала партія товарів при пред'явленні митниці призначення:

- у лівому підрозділі графи зазначаються ідентифікаційні відомості про транспортний засіб, в даному випадку – реєстраційні номерні знаки автомобіля та напівпричепа – AO3567AI;

- у правому підрозділі графи проставляється літерний код країни реєстрації транспортного засобу згідно з Класифікатором країн світу – UA (Україна).

Графа 19 «Контейнер». У графі вказується інформація щодо способу

ввезення аксесуарів з дорогоцінних металів, а саме проставляється «0», оскільки вироби зі срібла прямували не в контейнері.

Графа 20 «Умови поставки»:

- у першому підрозділі графи наводиться скорочене літерне найменування умов поставки згідно з Класифікатором умов поставки – FCA – термін означає, що продавець доставить товар у вказане місце призначення. Крім цього, продавець зобов'язаний оплатити витрати, пов'язані з перевезенням товару до названого пункту призначення.

- у другому підрозділі зазначається літерний код згідно з Класифікатором країн світу країни, на території якої міститься географічний пункт доставки товарів, через пропуск його назва – DM Glostrup.

Графа 21 «Ідентифікація і країна реєстрації активного транспортного засобу на кордоні». У графі вказуються відомості про транспортний засіб, на якому здійснювався перетин митного кордону при ввезенні товарів на митну територію України. У даному випадку повторюються відомості гр. 18.

Графа 22 «Валюта та загальна сума за рахунком». У лівому підрозділі графи наводиться літерний код валюти договору згідно з Класифікацією валют [77, 78], у якій склалися інвойси – EUR (євро); у правому підрозділі вказується загальна фактурна вартість товарів у валюті – 15500 EUR.

Графа 23 «Курс валюти». У графі вказується офіційний курс гривні до іноземної валюти, зазначеної в лівому підрозділі графи 22, встановлений НБУ на дату прийняття митницею декларації для оформлення – 31,13460000.

Графа 24 «Характер угоди». У лівому підрозділі графи вказується код характеру угоди згідно з Класифікатором характерів угод – 21 (переміщення товарів з розрахунком у вільно конвертованій валюті, якою і являється євро); у правому підрозділі наводиться літерний код валюти розрахунку відповідно до Класифікації валют – EUR (євро).

Графа 25 «Вид транспорту на кордоні». У лівому підрозділі графи згідно з Класифікатором видів транспорту, що затверджується ДФСУ, проставляється код транспортного засобу, ідентифікацію та країну реєстрації якого зазначено в

графі 21 МД, – 30 (вантажний автомобіль).

Графа 26 «Вид транспорту в межах країни». У даному випадку повторюються відомості гр. 25.

Уграфі 28 «Фінансові та банківські відомості» наводяться фінансові та банківські відомості про особу, що здійснює розрахунки за зовнішньоекономічним договором (контрактом). Кожний з реквізитів починається з нового рядка, й перед кожним з них проставляється порядковий номер:

1 - код за ЄДРПОУ уповноваженого банку – 23494714;

2 - найменування банку – ПАТ «Альфа-Банк»;

3 - код МФО банку – 300346.

Графа 29 «Митний орган виїзду/в'їзду». У графі вказується згідно з Класифікатором митних органів України найменування митного органу, в зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску на митному кордоні, у правому верхньому кутку – його дев'ятизначний код – Закарпатська митниця ДФС UA305060.

Графа 31 «Вантажні місця та опис товару – Маркування та кількість - Номери контейнерів – Кількість та розпізнавальні особливості»:

- під номером 1 зазначаються точні відомості про товар:

1. Ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами, а саме срібні ланцюжки різних розмірів та ваги за відповідними артикулами: арт. 46334 – 50 шт., арт. 46335 – 100 шт., арт. 46336 – 25 шт. Всього: 175 шт. Торговельна марка: Pandora; Країна виробництва: Данія (DM).

- під номером 2 зазначаються відомості про кількість вантажних місць, їх упаковку та маркування:

2. Місць - 3 (СТ – картонна коробка);

- під номером 3 зазначаються відомості про контейнери при їх наявності (загальна кількість / номер контейнера / код типу контейнера / відомості про заповнення):

3. 0 – оскільки товари які задекларовані у даній МД не транспортуються у контейнері.

Графа 32 «Товар №». У графі проставляється порядковий номер товару, що декларується у графі 31 – 1.

Графа 33 «Код товару». У першому підрозділі графи зазначаються перші 8 знаків коду товару (виробів з дорогоцінних металів) згідно з УКТЗЕД – 71131100; у другому підрозділі – дев'ятий та десятий знаки коду – 00; у п'ятому підрозділі графи проставляється «0», оскільки товар не підлягає державному експортному контролю товарів військового і подвійного призначення.

Графа 34 «Код країни походження». У лівому підрозділі «а» графи вказується згідно з Класифікатором країн світу літерний код країни походження товару, описаного у графі 31 і класифікованого за УКТЗЕД у графі 33 – DM (Данія), що підтверджується інвойсом № 1-2018 від 01.06.2018 р.

Графа 35 «Вага брутто». У графі вказується вага брутто (у кілограмах) товару, описаного у графі 31 – 15,5.

Графа 36 «Преференція». У графі вказуються цифрові коди тарифних преференцій, передбачених чинним законодавством – 000000000, тобто товар оформляється без будь-яких преференцій, з повною сплатою податків за повними ставками.

Графа 37 «Процедура». У графі проставляється код процедури переміщення товарів відповідно до заявленого митного режиму:

- у першому підрозділі графи зазначається 4-значний код відповідно до Класифікатора митних режимів: перші дві цифри – код митного режиму – 40 (імпорт); наступні дві – код попереднього митного режиму – 00 (попередній митний режим відсутній);

- у другому підрозділі графи зазначається 4-значний код: перші два знаки якого – літерний код особливості переміщення товарів – ZZ , наступні два – цифровий код додаткової особливості переміщення товарів згідно з Класифікатором особливостей переміщення товарів через митний кордон України – 00.

Графа 38 «Вага нетто». У графі вказується вага нетто (у кілограмах) товару, описаного у графі 31, без будь-якої упаковки – 15,0.

Графа 42 «Ціна товару». У графі наводиться фактурна вартість товару, декларованого в графі 31 МД, у валюті – 15500 Євро.

Графа 43 «Метод визначення вартості». У лівому підрозділі графи вказується порядковий номер методу визначення митної вартості, що використовувався – 1 (за ціною зовнішньоекономічного договору-контракту).

Графа 44 «Додаткова інформація/Подані документи/Сертифікати і дозволи». У графі вказуються коди згідно з Класифікатором документів і реквізити документів, поданих при декларуванні: номер документа, дата і, при необхідності кінцевий термін дії:

1602 – (Облікова картка суб'єкта ЗЕД) 10500/2017/13417 від 25/03/17;

0730 – (Накладна CMR) 346123 від 01.06.2018 р.;

2950 – (Книжка МДП (TIR Carnet)) SX.58466584 від 01.06.2018;

3006 – (Довідка про транспортні витрати) 346123 від 01.06.2018 р.;

0380 – (Інвойс) 1-2018 від 01.06.2018 р.;

4100 – (Договір-контракт) 1/2018 від 01.05.2018р.;

4100 – (Доповнення до контракту ЗЕД) 1 від 02.05.2018;

5504 – (інформація про радіологічний контроль. Відбиток штампа екологічної служби «Ввіз дозволено») 0730 (CMR) від 01/06/18;

Графа 45 «Коригування». У графі вказується митна вартість товару у валюті України – 490586,30.

Графа 46 «Статистична вартість». У графі вказується митна вартість товару у тисячах гривень – 490,59000.

У Графі 47 «Нарахування платежів» проводиться нарахування митних платежів.

У першій колонці «Вид» вказується тризначний шифр платежу, що нараховується по МД, відповідно до Класифікатора видів митних платежів:

- 020 – мито на імпортований товар;

- 028 – податок на додану вартість.

Друга колонка «Основа нарахування» – 490586,30 – для мита, 539644,93 – для ПДВ; третя «Ставка» – 10% - для мита; 20% для ПДВ; четверта «Сума платежу» – 49058,63 для мита; 107928,99 -для ПДВ.

В п'ятій колонці «Спосіб платежу» зазначається спосіб розрахунку відповідно до Класифікатора способів розрахунку – 01 – безготівковий розрахунок через банківські установи.

Графа В «Подробиці розрахунків». У графі зазначаються:

- код виду платежу відповідно до Класифікатора видів податків і зборів, що затверджується ДФС – 020 (мито) та 028 (податок на додану вартість);
- загальна сума платежу (в грн.) за цим кодом, що включає в себе суми відповідного платежу за основним і кожним додатковим аркушем МД, що підлягає перерахуванню до Держбюджету, – 49058,63 грн. та 107928,99 грн.;
- ідентифікаційний код за ЄДРПОУ юридичної особи – отримувача платежу – 0039032794 (Підрозділ Закарпатської митниці ДФС).

Графа 54 «Місце та дата». У графі вказуються місце та дата заповнення декларації; прізвище та ініціали особи, уповноваженої на декларування товарів організацією, що зазначена у графі 14; займана ним посада; ставиться його особистий підпис; номер телефону; номер ПІН: 02154, м. Київ, Дніпровський район, ПРОСПЕКТ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ, будинок 45; Осадчук В.І., тел. +380441255625.; ПІН – 32007671. Графа завіряється особистою печаткою підприємства, що здійснює декларування товару.

Отже, заявлені при електронному декларуванні відомості об'єктивно та повно відображають фактичні дані про товари, що перебувають під митним контролем в процесі митного оформлення.

3.4. Аналіз здійснення митного контролю та митних формальностей при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів

Відповідно до наведених у ст. 4 Митного кодексу визначень основних термінів і понять митні формальності -сукупність дій, що підлягають

виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Митні формальності – це основа здійснення митного оформлення та митного контролю.

Митне оформлення-виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення [29].

Митний контроль -сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку [13].

Митні формальності при митному оформленні та митному контролю аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків), що переміщуються через митний кордон України суб'єктом ЗЕД ТОВ «Лідер», здійснюється у відповідності з положеннями Митного кодексу України та наказу Мінфіну №631 від 30.05.2012 «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа».

При імпорті товарів їх митному оформленню передують переміщення на митну територію України, а саме оформлення здійснюється після доставки транспортних засобів і товарів за місцем розташування суб'єкта ЗЕД. З метою здійснення контролю за доставкою товарів під кодом 7113, що ввозяться на митну територію України за умовами конвенції МДП з використанням книжки TIR не використовуються попереднє декларування чи повідомлення.

Митне оформлення розпочинається, коли транспортні засоби і товари доставлені в митницю призначення після подання митному органу МД, а також усіх необхідних для здійснення митного контролю та оформлення документів, відомостей щодо товарів, які підлягають митному оформленню [19].

Для здійснення митного контролю та виконання митних формальностей при митному оформленні аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних

ланцюжків) після прибуття вантажу декларант (ТОВ «Лідер») особисто подає до Київської міської митниці ДФС МД, заповнену згідно з митним режимом «імпорт» електронну МД (ЕМД) та інші обов'язкові для подання документи, до яких відносяться:

– автодорожня товаротransпортна накладна (CMR) №346123 від 01.06.2018 р. – уніфікований згідно з Конвенцією про міжнародні автомобільні перевезення вантажів товаротransпортний документ, що засвідчує наступну інформацію: хто і що перевозив – ТОВ «Транс-Авто» перевозив ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами, а саме срібні ланцюжки різних розмірів та ваги за відповідними артикулами; в якій кількості – 150 шт.: за якими документами – Invoice(№ 1-2018 від 01.06.2018; від кого – від дацького підприємства PandoraGmbH; кому – українському підприємству ТОВ «Лідер»; тривалість перевезення – від дати завантаження – 01/06/2018 до дати отримання вантажу отримувачем; коли товар прибув на митницю – за штампами та відмітками органів ДФС України, коли був прийнятий отримувачем – за відомостями у відповідній графі за підписом отримувача, а також інші додаткові відомості та зауваження щодо здійснення перевезення;

– книжка міжнародного дорожнього перевезення (МДП або TIR Carnet) №SX.58466584 від 01.06.2018 – документ у вигляді книжки з відривними аркушами, які відриваються при проходженні вантажем чергової митниці. Засвідчує, що перевезення здійснюється відповідно до Митної конвенції про міжнародні перевезення із застосуванням книжки МДП. Товари, що перевозяться з дотриманням процедур МДП, звільняються від сплати ввізних або вивізних мит, податків та зборів в транзитних митницях. Містять відомості про перевізника – ТОВ «Транс-Авто», країни через які проходить маршрут перевезення – Данія, Німеччина, Польща, Україна; реєстраційні номери транспортного засобу АО3567AI; номер свідоцтва про допуск транспортного засобу про перевезення вантажів під митним забезпеченням – 154700-032-189/2017; номер контейнера, якщо здійснюється контейнерне

вантажоперевезення. На відривних аркушах містяться відомості про товари які перебувають в транспортному засобі на момент перебування у кожній із транзитних митниць, а також назва митниці;

– довідка про транспортні витрати до CMR №346123 від 01.06.2018 р.– містить відомості про маршрут перевезення вантажу та вартість перевезення необхідна для коригування митної вартості товарів. В нашому випадку вироби з дорогоцінних металів перевозились за маршрутом: м. Глоstrup (Данія) – пункт пропуску на митному кордоні «Ужгород» (Україна), вартість перевезення за вказаним маршрутом склала – 8000 грн., також зазначено, що вантаж не страхувався;

– інвойс 1-2018 від 01.06.2018 р.– в міжнародній комерційній практиці, супровідний документ – що надається продавцем покупцеві і вміщує перелік товарів – аксесуари з дорогоцінних металів, їх кількість і ціну за якою вони будуть поставлені покупцеві – арт. 46334 – 50 шт., 100,00 Євро/шт., арт. 46335 – 100 шт., 50,00 Євро/шт., арт.46336 – 25 шт., 220,00 Євро/шт., особливості товару – країна походження – Данія, умови постачання – FCA Глоstrup, а також дані про продавця – PandoraGmbH, і покупця – ТОВ «Лідер», за яким у покупця з'являється обов'язок оплати товару на вказану в інвойсі суму – 15500,00 Євро.

– зовнішньоекономічний договір купівлі-продажу товарів №1/2018 від 01.05.2018– містить відомості про основні умови договору щодо ціни – 15500 Євро, оскільки договір ймовірно має довгостроковий характер; відомості про показники якості товару – визначаються у специфікаціях на товар та мають відповідати чинним стандартам якості за якими виробляється товар; кількості – визначається у заявках, що надаються замовником постачальнику, умов поставки товару – FCA Глоstrup, а також може закріплювати порядок вирішення спорів, необхідність страхування товару, порядок нарахування пені, неустойки тощо. Формальними ознаками, що висуває українське законодавство до зовнішньоекономічного договору, є матеріалізована форма – у даному випадку надрукований документ; чітко визначені учасники – ТОВ «Лідер» та

PandoraGmbH; номер – №1/2018 та місце і дата укладання договору – м. Київ від 01.05.2018, що необхідні для встановлення юрисдикції та законодавства, відповідно до яких будуть вирішуватись спірні питання, якщо інше не визначено в договорі.

На вимогу митного органу декларантом можуть подаватись й інші документи, потрібні для здійснення митного контролю та митного оформлення, а також їх переклад на державну мову.

Пакет документів (електронна МД, товаросупровідні документи), що використовувались в митних цілях для митного контролю і митного оформлення, а також їх електронні копії подаються декларантом ТОВ «Лідер», до Київської міської митниці ДФС.

Під час проходження митного контролю та митного оформлення аксесуарів з дорогоцінних металів посадовими особами Київської міської митниці ДФС(ПМО), що здійснюють оформлення, здійснюються митні формальності в такому порядку:

1) Прийняття електронної МД (ЕМД) для оформлення. При цьому здійснюються:

а) перевірка повноважень декларанта (перевірка інформації про особу, уповноважену на роботу з митницею, занесену до облікової картки суб'єкта ЗЕД). У даному випадку – це ТОВ «Лідер»;

б) перевірка наявності доданих до МД комерційних, супровідних та інших документів, необхідних для здійснення митного оформлення відповідно до заявленого декларантом опису та коду за УКТЗЕД;

в) перевірка за допомогою програмного забезпечення правильності заповнення МД [39].

Подальші дії посадової особи Київської міської митниці ДФС включають такі етапи:

г) у разі відмови у прийнятті МД на аксесуари з дорогоцінних металів для оформлення заповнюється Картка відмови в прийнятті митної декларації (в даному випадку Картка відмови не надавалась);

д) у разі відсутності встановлених законодавством підстав для відмови в прийнятті митної декларації на аксесуари з дорогоцінних металів відбувається фіксування факту прийняття МД для оформлення:

- проставлення відбитка штампа ПМК на товаросупровідних документах;
- присвоєння МД реєстраційного номера за допомогою автоматизованої системи митного та унесення до електронної копії МД її реєстраційного номера та номера штампа ПМК. В даному випадку митній декларації присвоєно номер UA100130/2018/000951;

ж) унесення ЕМД до бази даних Київської міської митниці ДФС;

з) надсилання електронної копії МД до ЄАІС ДФС.

Після надходження МД №UA100130/2018/000951 до ЄАІС розпочинається процедура митного контролю.

2) При митному контролі, перш за все, здійснюється перевірка наявності відміток про завершення переміщення, що свідчить про доставку товару в митницю призначення. Перевіряється дотримання строків подання МД. Перевіряється відповідність заявленого декларантом митного режиму (імпорт у загальному порядку) та інших відомостей, внесених до МД, документам, поданим для митного контролю та митного оформлення аксесуарів з дорогоцінних металів.

Проводиться перевірка правильності класифікації та визначення країни походження аксесуарів з дорогоцінних металів шляхом аналітичної обробки поданих документів (зовнішньоекономічного договору, комерційних та товаротранспортних документів). В нашому випадку на основі товаросупровідних документів була підтверджена правильність класифікації аксесуарів з дорогоцінних металів під УКТЗЕД -71131100, сертифікат про походження аксесуарів з дорогоцінних металів не подавався.

Наступним етапом митного контролю є перевірка виконання всіх заходів тарифного та нетарифного регулювання, що встановлюються чинним законодавством по відношенню до аксесуарів з дорогоцінних металів, що переміщуються через митний кордон України в митному режимі імпорту [83].

Заходи тарифного регулювання, що застосовуються до імпорту аксесуарів з дорогоцінних металів [39]:

- ввізне мито;
- податок на додану вартість.

Заходи нетарифного регулювання, що застосовуються до імпорту аксесуарів з дорогоцінних металів:

- радіологічний контроль.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.10.2011 № 1031 вироби з дорогоцінних металів підлягають радіологічному контролю. При ввезенні аксесуарів з дорогоцінних металів на митну територію України радіологічний контроль проводився безпосередньо на кордоні посадовими особами Державної екологічної інспекції Міністерства екології та природних ресурсів України. Підтвердженням проведення радіологічного контролю є наявність у транспортних накладних відмітки-штампа «Радіологічний контроль пройдено» (принцип «єдиного вікна» не застосовувався, тому було проставлено відповідний штамп).

Відповідно до чинної нормативно-правової бази інші види заходів нетарифного регулювання при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів на митну територію України не застосовуються.

Після завершення перевірки виконання заходів тарифного і нетарифного регулювання здійснюється оцінка ризику шляхом перевірки ЕМД №UA100130/2018/000951 за допомогою Автоматизованої системи аналізу і управління ризиками (далі – АСАУР). АСАУР не виявила ризиків по даному товару.

Після оцінки ризику порушення митних правил за МД відбувається перевірка правильності застосування валютного курсу; правильності визначення митної вартості аксесуарів з дорогоцінних металів; перевірка відповідності платіжних реквізитів підприємства та реквізитів уповноваженого банку, зазначених у графі 28 МД, даним, які містяться в поданих документах і в переліку вповноважених банків України, що надсилається органам ДФС

України; перевірка правильності нарахування податків, зборів (правильності заповнення граф 47 в МД № UA100130/2018/000951); перевірка наявності коштів передоплати в сумі, необхідній для сплати податків, зборів та ПДВ (обов'язкових платежів) за цією МД.

За відсутності зауважень вносяться відповідні відомості до ЕМД. Після цього проводиться митний огляд аксесуарів з дорогоцінних металів.

Завдання для митного огляду визначаються посадовими особами, які виконують митні процедури, автоматизованою системою аналізу та управління ризиками – під час оцінки ризику за МД, керівником підрозділу боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил або уповноваженою ним особою.

Посадова особа Київської митниці ДФС, яка проводить митний огляд, перевіряє відповідність пред'явленого товару тому, що наведений у МД, і несе відповідальність за не проведення чи неналежне проведення такої перевірки.

Завершення митного оформлення відбувається шляхом внесення до ЕМД № UA100130/2018/000951 відмітки про завершення митного оформлення аксесуарів з дорогоцінних металів та номера особистої номерної печатки ПМО, яка завершила митне оформлення;

4) Статистичний контроль - здійснюється передача ЕМД до ЄАІС ДФС. При здійсненні митного контролю й митного оформлення товарів із застосуванням МД дозволяється змінювати послідовність певних операцій.

Посадові особи Київської міської митниці ДФС несуть персональну відповідальність за нездійснення або неналежне здійснення контрольних функцій, визначених чинним законодавством та відповідними нормативними актами.

Оформлена МД на аксесуари з дорогоцінних металів свідчить про надання суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності (ТОВ «Лідер») права на розміщення аксесуарів з дорогоцінних металів у заявлений митний режим і підтверджує права й обов'язки зазначених у МД осіб щодо здійснення ними відповідних правових, фінансових, господарських та інших дій з товарами на митній

території України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження особливостей здійснення ідентифікаційної експертизи та митного контролю аксесуарів з дорогоцінних металів можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що ринок виробів та аксесуарів з дорогоцінних металів в Україні має досить великий рівень насичення та жорстку конкуренцію, водночас є одним з найбільш перспективних серед інших ринків непродовольчих товарів. Ринок аксесуарів з дорогоцінних металів належить до ринку розкоші, де задовольняються статусні потреби споживачів. Тому логічним є твердження, що за нестабільних соціально-економічних умов структура ринку попиту змінюється в бік більш дешевих товарів.

2. Встановлено, що Україна не має власного видобутку дорогоцінних металів та є їх чистим імпортером, що, відповідно, спричинює повну залежність України від курсу валюти та постачальників. Таким чином, визначальною мірою розвиток ринку виробництва аксесуарів з дорогоцінних металів залежить від ціни на ювелірні дорогоцінні метали. Спостереження за їх динамікою протягом останніх років показало постійні коливання за загальної тенденції зростання.

3. Дослідження показали, що законодавчо-правова база митного контролю зовнішньоторговельних операцій з експорту-імпорту аксесуарів з дорогоцінних металів базується на загальнодержавних нормативно-правових актах, які в цілому регулюють ЗЕД в Україні. Отже, нормативні засади обігу дорогоцінних металів складає, як бачимо, значна кількість правових актів, які умовно можливо поділити на дві групи: регулюють відносини, що виникають при обігу дорогоцінних металів; визначають правові основи державного контролю за обігом дорогоцінних металів.

4. Аналіз показав, що зараз в Україні немає жодного спеціалізованого підприємства, яке б виготовляло такі традиційні сплави для ювелірного

виробництва. Виготовлення аксесуарів з дорогоцінних металів із різних сплавів дорогоцінних металів, їхній вміст і проба регламентується міждержавним стандартом ГОСТ 30649–99 (40 марок) та ТУ У 27.4-00201514-010–2005 "Сплави на основі дорогоцінних металів ювелірні" (20 марок).

5. Встановлено, що ідентифікацію аксесуарів з дорогоцінних металів проводять з метою встановлення відповідності нормативно-правовим вимогам, а також захисту споживача від недобросовісного виробника (постачальника, продавця), забезпечення якості та безпеки продукції для навколишнього середовища, життя, здоров'я людини. Ідентифікація здійснюється у випадках, пов'язаних або з необхідністю підтвердження достовірності інформації на конкретну продукцію, або з відсутністю будь-якої характеристики товару.

6. Обґрунтовано, що для того щоб гарантувати якість та ціну аксесуарів з дорогоцінних металів і забезпечити надійне вкладання грошей споживачеві у ювелірні коштовності, необхідно розробити технологічний регламент ідентифікаційної експертизи, який надасть змогу кваліфіковано провести експертизу або сертифікацію і обґрунтовано скласти експертний висновок.

7. Визначено, що процедура експертних досліджень аксесуарів з дорогоцінних металів складається із послідовних етапів, обумовлених закономірностями експертного пізнання та його принципів незалежно від експертного завдання. Вона передбачає такі етапи: попереднє дослідження; обґрунтування доцільності і можливості подальшого дослідження; здійснення основного дослідження; оцінка результатів дослідження; оформлення результатів у вигляді експертного висновку.

8. Встановлено, що досліджуваний асортимент аксесуарів з дорогоцінних металів представлений групою ювелірних виробів, а саме срібними ланцюжками панцирного (арт. 46334 та арт. 46335) та якірного (арт. 46336) підвидів, які належать до виду групи предмету особистих прикрас для шії і плаття.

9. Проведення ідентифікації передбачає використання засобів ідентифікації, за допомогою яких можливо довести тотожність. У різних видах

ідентифікації питання про тотожність може бути вирішеним за допомогою як загальних, так і спеціальних засобів ідентифікації, які поділяють на дві групи: товаросупровідні та технічні документи. В якості основних нормативних документів, за якими визначався список показників ідентифікації, тобто характеристик для порівняння, а також методів ідентифікації, прийняті: державні стандарти України ДСТУ 3527- 97, ДСТУ 3375-96, міждержавний стандарт ГОСТ 30649-99, а також галузеві стандарти України на сплави з дорогоцінних металів ювелірні та методи їх аналізу.

10. У роботі представлено результати ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків. представлені зразки аксесуарів з дорогоцінних металів – срібних ланцюжків за результатами проведеної ідентифікаційної експертизи відповідають встановленим стандартам якості та представленим товаросупровідним документам.

11. Визначення коду аксесуару з дорогоцінних металів згідно з УКТЗЕД відбувається на заключному етапі проведення ідентифікаційної експертизи в митних цілях, на першому ж етапі обирають критерії ідентифікації конкретних ювелірних виробів з дорогоцінних металів шляхом аналізу товаросупровідної документації, маркування, упаковки товару та її вмісту. Товарна позиція 7113110000 та 7113190000 не обкладається експортним митом. Водночас, при імпорті справляються митні платежі за єдиною повною ставкою 10%.

12. Розглянуто нарахування митних платежів при імпорті товару «Ювелірні вироби із срібла, що не має покриття, плактованого іншими дорогоцінними металами: срібні ланцюжки за відповідними артикулами» підприємством ТОВ «Лідер». При ввезенні аксесуарів з дорогоцінних металів, а саме срібних ланцюжків ТОВ «Лідер» використовувався метод визначення митної вартості товарів за ціною угоди. Сума сплачених митних платежів (мита і ПДВ) при ввезенні аксесуарів з дорогоцінних металів (срібних ланцюжків) ТОВ «Лідер» на митну територію України становить 156987,62 грн.

13. Проведено аналіз порядку виконання митних формальностей згідно з митною декларацією №UA100130/2018/000951 при імпорті аксесуарів з

дорогоцінних металів (срібних ланцюжків), що переміщуються через митний кордон України суб'єктом ЗЕД ТОВ «Лідер» здійснюється у відповідності з положеннями Митного кодексу України та Наказу Мінфіну № 631 від 30.05.2012 «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа».

З урахуванням висновків за результатами проведених досліджень можна зробити наступні пропозиції:

1. Державній Фіскальній службі України посилити контроль за діяльністю фінансових установ (ломбардів, банківських установ), які здійснюють свою діяльність у сфері скупівлі брухту дорогоцінних металів у населення України, а також постачання золота та платини, вилучених в результаті переробки електроніки та технічних приладів.

2. Департаменту податкових та митних експертиз ДФС впровадити розроблені критерії та методи ідентифікації під час проведення ідентифікаційної експертизи аксесуарів з дорогоцінних металів.

3. Митним органам посилити контроль за визначенням митної вартості та нарахуванням митних платежів при імпорті аксесуарів з дорогоцінних металів з метою недопущення заниження суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митної вартості та ухилення від сплати митних платежів у повному обсязі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх Т. Система технічного регулювання обігу ювелірних виробів з дорогоцінних металів в Україні / Тетяна Артюх // Тези доповідей за результатами роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Україна та ЄС: подолання технічних бар'єрів у торгівлі» (Київ, 18-19 березня 2015 року). – Київ, 2015. – 426 с. – С. 44–46.
2. Артюх Т.М. Мета оцінки ювелірних виробів та умови застосування її результатів / Т.М. Артюх // Коштовне та декоративне каміння. – 2017. – №2 (32). – С. 29–33.
3. Артюх Т.М. Моделювання та оцінка уніфікованих критеріїв експертного оцінювання коштовностей / Т.М. Артюх // Вісн. Полтав. ун-ту споживчої кооперації. –2016. – №3(7) – С. 9–16.
4. Архіпов В.В. Судово-товарознавча експертиза товарів народного споживання та послуг. Теорія та практика: Навчально-практичний посібник / В.В. Архіпов. - К.: ЦУЛ, 2013. – 329 с.
5. Бендарчук М.С. Товарознавство сировини, матеріалів та засобів виробництва: Навчальний посібник / М.С. Бендарчук, І.С. Полікарпов . - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 560 с.
6. Бодрова Н. Світові ринки дорогоцінних металів: сучасний стан та основні чинники впливу / Бодрова Н. // Вісник НБУ. – 2017. – №7. – С. 26-32.
7. Боришкевич О. В. Золото у сучасній економіці / Боришкевич О. В. // Бізнес інформ. – 2014. – №1. – С. 256-261.
8. Бреполь Э. Теория и практика ювелирного дела. 13-е издание, дополненное. - С- Пт.: «Соло», 2012. – 527 с.
9. Виробництво ювелірних і подібних виробів: Клас 32.12: КВЕД-2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/32/KVED10_32_12.html.
10. Власова М.С. Товарознавство сировини, матеріалів та засобів виробництва : Навчальний посібник / М.С. Власова. - К. : Центр навчальної

літератури, 2013. – 430 с.

11. Герасимович А. М. Методичні засади обліку банківських операцій на ринку банківських металів / А. М. Герасимович [Електронний ресурс]. // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації. – Режим доступу : <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/1501/1/9.pdf>

12. ГОСТ 30649-99 Сплавы на основе благородных металлов ювелирные. Марки.

13. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. / О.П. Гребельник. - К.: ИНЛ, 2014. – 695 с.

14. Гридасов В.І. Товарознавство: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / В.І. Гридасов, О.В. Винник, Л.М. Оридорога. – Харків: Вид-во НФУ «Золоті сторінки», 2012. – 445 с.

15. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

16. Дідорук М. Проблеми та основні тенденції розвитку вітчизняного ринку ювелірних товарів / М. Дідорук // Реформування економіки України як фактор забезпечення сталого розвитку. Матеріали VI Всеукраїнської студентської наукової Інтернет-конференції, м. Чернівці, 31 березня 2017 р. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2017. – 212 с. – С. 173-175.

17. ДСТУ ГОСТ 6835-2004 Золото и золотые сплавы. Марки.

18. Дубиніна А.А. Основи митної справи в Україні: Навчальний посібник / А.А. Дубиніна, С.В. Сорокіна. - К.: ВД «Професіонал», 2012. – 259 с.

19. Дудчак В.І. Митна справа: Навчальний посібник / В.І. Дудчак, О.В. Мартинюк. - К.: КНЕУ, 2013. – 310 с.

20. Жиряева Е.В. Товароведение / Е.В. Жиряева. - СПб.: Питер, 2013. – 416 с.

21. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні: Навчальний посібник / Ф.Л. Жорін. - К.: КНЕУ, 2014. – 248 с.

22. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991

року № 959-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

23. [Закон України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 року № 584-VII](#). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

24. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 року № 1906-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

25. Золото, срібло, бриланти, бізнес / В. Трамчус, І. Арон, Ю. Якубенков. – Рига: Риж. образцова типографія, 2012. – 361с.

26. Золотовалютные резервы (ЗВР) Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://insiders.com.ua/spravochnik/zolotovalyutnye-rezervy>.

27. Ківалов С.В. Митна політика України: Підручник / С.В.Ківалов, Б.А. Кормич. - Одеса: Юр. літ-ра, 2012. - 255 с.

28. Коваленко С. О. Розвиток операцій з дорогоцінними металами та їх роль у стабілізації економіки / С. О. Коваленко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2016. – № 31. – С. 102–104.

29. Козырин А.Н. Таможенное право: Учебное пособие / А.Н. Козырин. - М.: Спарк, 2012. – 250 с.

30. Коммерческое товароведение: Учебник / В.И. Теплов [и др.]. - К.: Изд. дом. "Румб", 2010. - 620 с.

31. Красовский П.А. Товар и его экспертиза / П.А. Красовский, А.И. Ковалев, С.Г. Стрижов. - 2-е изд.. - М.: Центр экономики и маркетинга, 2012. - 240 с.

32. Кузнецов В.П. Гутов Л.А. Влияние примесей и некоторых присадочных металлов на свойства сплавов благородных металлов / В.П. Кузнецов, Л.А. Гутов. – М.: Машиностроение, 2013. – 340 с.

33. Ліфанова М. І. Проблеми та перспективи розвитку світової валютної системи в посткризовий період / М. І. Ліфанова [Електронний ресурс]. // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 1. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_63

34. Луців Н. В. Проблеми та основні тенденції розвитку вітчизняного

ринку ювелірних виробів / Н. В. Луців // Товарознавство та інновації. – 2017. – Вип. 4. – С. 79-89.

35. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція) від 18.05.1973 р. №995-643 (дата приєднання України: 05.10.2006 р.) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643

36. Мировой рынок золота [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cmmarket.ru>.

37. Мировой рынок серебра [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cmmarket.ru/price.php?commod=silver&time=2>.

38. Митна політика та митна безпека України / П.В. Пашко, П.Я. Пісной // Фінанси України. – 2013. – №1. – С.74–86.

39. Митний Кодекс України від 13 березня 2012 року, № 4495-VI – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

40. Митна справа: підручник / П.В. Пашко, Н.В. Мережко, О.В. Рождественський ; за заг. ред. П.В. Пашка. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 548 с.

41. Напрями вдосконалення митно-тарифного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні / Т. М. Мельник // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. - № 11. - С. 110-118.

42. Науменко В.П. Применения таможенных режимов в Украине: теория и практика, рекомендации: Практик. пособие / В.П. Науменко. - К.: Знання, 2015. - 430 с.

43. Олексин А. Г. Аналіз впливу економічних факторів на закономірності зміни цінової позиції ринку золота в умовах глобальної ринкової економіки / Олексин А. Г., Лисенко Ж. П. // Економіка і держава. – 2018. – №2. – С. 55-60.

44. Оснач О.Ф. Товарознавство: Навчальний посібник/ О.Ф. Оснач. - К.: Центр навчальної літератури, 2014. - 219 с.

45. Основи митної справи: Навчальний посібник / За ред. В.П. Пашка. - К.:

Знання, 2012. – 319 с.

46. Отт Д. Справочник по дефектам литья и иным порокам ювелирных изделий из золота. - Омск: Издательский дом «Дедал-Пресс», 2014. – 91 с.

47. Офіційний сайт компанії «Укрзолото» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukrzoloto.ua>.

48. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

49. Офіційний сайт ПАТ «Київський ювелірний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kuz.instella.com/?mode=pres>.

50. Офіційний сайт союзу ювелірів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://juvelir.org.ua>.

51. Офіційний сайт ювелірного заводу «ЗолотойВек» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zolotoyvek.ua/ru>.

52. Павлюченко Ю.П. Методи визначення фальсифікації товарів: Навч. посібник для студентів товарознавчих факультетів вищих закладів освіти / Ю.П. Павлюченко. - К.: КНТЕУ, 2015. – 512 с.

53. Порядок взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під час проведення досліджень (аналізів, експертиз), нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (експертизи), форм акта про взяття проб (зразків) товарів та висновку : Наказ Міністерства фінансів України від 02.12.2016 №1058 -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1693-16>.

54. Порядок передання, повернення та знищення (утилізації) проб (зразків) товарів після проведення дослідження (експертизи) Департаментом податкових та митних експертиз ДФС та форм актів про передання проб (зразків) товарів, про повернення проб (зразків) товарів, про знищення (утилізацію) проб (зразків) товарів : Наказ Міністерства фінансів України від 28.08.2016 № 699. –

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1173-16>.

55. Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа : Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 651. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

56. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними: Закон України від 18.11.1997 року № 637/97-ВР: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/637/97- %D0%B2%D1%80/page](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/637/97-%D0%B2%D1%80/page).

57. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення, напівдорогоцінного каміння....: Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва Міністерство фінансів України від 26.12.2000 року № 82/350 (втратив чинність): Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0024-01>.

58. Про здійснення державного експертно-пробірного контролю за якістю ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів : інструкція, затверджена Міністерством фінансів України № 244 від 20.10.99 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0874-99>

59. Про питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними : Постанова Кабміну України від 21.05.2012 р. № 451. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/451-2012-п>

60. Про порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів

митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 21.07.2015 №684.

– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15>

61. Сандровский К.К. Таможенное право в Украине: национальное и международное: Учебное пособие / К.К. Сандровский. - К.: Вентури, 2010. – 190 с.

62. Семенко С. В. Особливості здійснення пробірного контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів в країнах Європейського союзу / С. В. Семенко, К. М. Семенюк // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – 2014. – Вип. 1. – С. 98–105.

63. Семенюк К. М. Державне регулювання розвитку ювелірної галузі в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / К. М. Семенюк; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. ін-т держ. упр. – Харків, 2017. – 20 с.

64. Семенюк К. М. Нормативно-правова складова державного регулювання ювелірною галуззю в Україні: стан і перспективи / К. М. Семенюк // Економіка та держава. – 2016. – № 11. – С. 145-148.

65. Сучасна митна політика України та шляхи її вдосконалення / І.М. Бобух., В.І. Глухова, О.В. Ковтун // Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. - Випуск 6. - 2014. - С. 139-141/

66. Терещенко С.С. Основи митного законодавства України : Навчальний посібник / С.С. Терещенко. - К.: АТ «Август», 2016. – 422 с.

67. Терон І.В. Товарознавство : Посібник для самостійної роботи студентів / І.В. Терон. - К.: Університет економіки та права "КРОК", 2012. - 170 с.

68. ТОП-13 найбільш золотих країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/260361/top-13-najbilsh-zolotyh-krayinsvitu>.

69. ТУ У 27.4-00201514-010:2005 Сплави на основі дорогоцінних металів ювелірні.

70. ТУ У 27.4-30913759-001:2006 Сплави ювелірні на основі золота.

71. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ares.ua/uk/codesearch>
72. Федорчук А. Платина повертає позиції / Федорчук А. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/business/platina-povertaye-poziciyi-.html>.
73. Федорчук А. Срібна сенсація / Федорчук А. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/ECONOMICS/sribna_sensatsiya.html.
74. Чиж Л. Зарубіжний досвід регулювання ринку банківських металів і рекомендації Україні / Л. Чиж // Вісник Львів. ун-ту. Серія екон. – 2015, Вип. 41. – С. 124–130.
75. Чиж Л. М. Регулювання ринку банківських металів в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Л. М. Чиж. – Львів, 2009. – 20 с.
76. Чиж Л. Особливості відмивання грошей на ринку дорогоцінних металів / Л. Чиж [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. 2018. – № 1. – Режим доступу: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=887>.
77. Шнайдер А.А. Теоретические основы судебной экспертизы / А.А. Шнайдер. Саратов: СЮИ МВД РФ, 2016. – 136 с.

ДОДАТКИ